

GAZDASÁGI LAPOK

6. szám.

Megjelenik minden vasárnap.

1916. Február 6.

Manillazsineg

kévekötő aratógépekhez legolcsóbban

Sürgőnycim: NAGELA BUDAPEST.

NAGEL ADOLF

zsák- és ponyvagyar
és kölcsönzöntézet

Budapest, V., Arany-János-u. 10.

Vidéki telefon: 104-10 és 35-92.

A aratógépek, fűkaszálók,

szénagyűjtők, szab. egyszerű és műtrágyaszórával kombinált
KIR. Vetőgépek, őrő- és daráló malmok, valamint az összes
gazdasági gépek az elismert legczélszerűbb kivitelben kaphatók:

SZÜCS ÖDÖN, BUDAPEST,
VI. KERÜLET, NAGYMEZŐ-UTCZA 66. SZ.

Ha a tehenek elvetélnek

ennek oka legtöbbször a tartós hüvelyhurut.
Bissulin kezelés eredménnyel jár,
ha más kezelési módus cserben hagyott.
Tierärztliche Rundschau, 1909, 29. sz.

... több mint 1000 állat Bissulinnal ke-
zelve...
Münchener Tierärztl. Wochenschr. 1911. 15. sz.

Bissulin csak állatorvosi rendelésre szállít-
tatik. Óvakodjunk a hamisítványoktól. Min-
den kuposka boríték papírján rajta a Bissu-
lin név. Használati utasítás körképpel ingyen.

H. Trommsdorff, Chem. gyár, Aachen.

KEMNA FORRÓGŐZEKÉI

szabadalmazott

SCHMIDT mérnökdoktor hirneves füsteső-tulhevitőjével.

Minden más nedvesgőz-, compound- vagy compound-tulhevitett rendszer úgy teljesítő-
kéne-seg, mint tartósság tekintetében messze telülmulnak és lényegesen
kevesebb szén fogyasztanak.

Referenciákkal, kimerítő felvilágosításokkal és költségvetésekkel szolgál:

KEMNA J. BUDAPEST, VI., Vilmos császár-ut 51. Sürgőnycim: Kemna, Budapest. Telefon 91-21.

Wiking-aratógépek

eredeli svéd gyártmányu

kaszáló-, marokrakó- és kévekötőgépeket
hosszávaló kévekötő-zsineggel

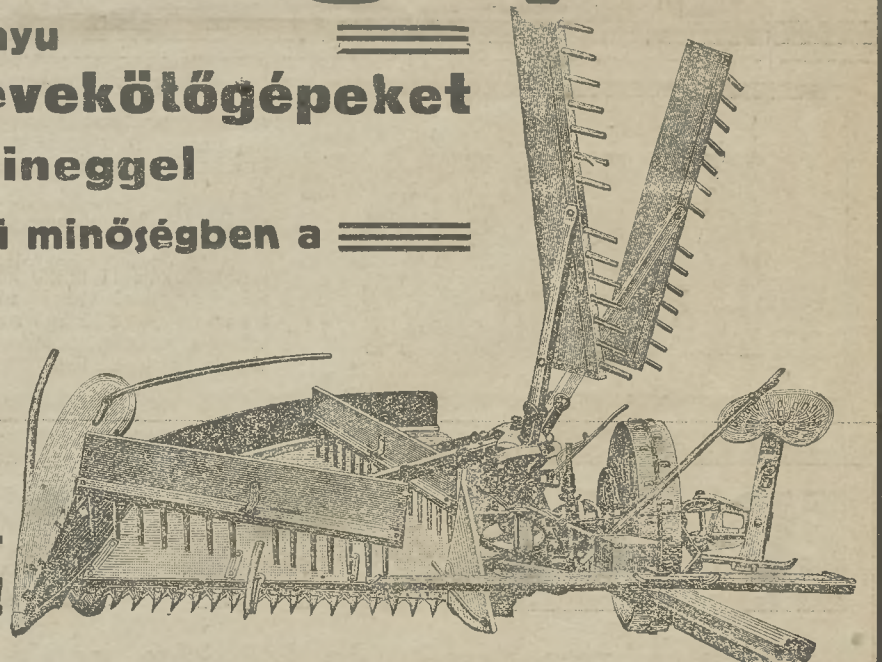
szállít, míg a készlet tart, elsőrendü minőségben a

Magyar Általános Gépgyár R.-T.

Budapest, VI., Váci-ut 141.

Sürgőnycim: Magomobil. Telefon 45-15.

!! Nagy tartalék alkatrész-raktár. !!

Zsák-
és
ponyv-
kölcsönzés.

ZSÁK, PONYVA, ZSINEGÁRUK

legmegbízhatóbb szállítója
SCHILLINGER MIKSA
Budapest, V., Rudolf-rakpart 7. (Az ország ház mellett.)
Telefon: 45-26. Alapított 1878.

Pályázatokhoz csak bizonyítványmásolatok csatolandók. Eredeti bizonyítványok elvesztéséért a kiadóhivatal nem vállal felelősséget. ***

KIS HIRDETŐ

A kihirdetések ára: minden szó 5 fillér, a vastagabb betűvel írt szavak 10 fillér, a legkisebb hirdetés 1 korona. Csak oly levelek továbbíthatók, melyek a szükséges postabélyeggel ellátva küldetnek be. □ □ □

Hreblay Emilné állattelepén, Eperjes.

Igen jól tojó hófehér orpington és gyönyörűen színezett kendermagos plimut tyúkok fajtisza tenyésztéssel darabonként 1 K árbán előjegyezhető és február hó 1-től kezdve szállíthatók az előjegyzés sorrendjében. Megrendelésnél a pénz egyidejűleg beküldendő. Választott yorksirei malacok, mindenkor elősúly kilogrammonként napi áron kaphatók. Ugyanott óriási belga házinyulak is kaphatók. Áruk 3 hónapos korban darabonként 10 korona. Azonul havonta 3 koronával drágábbak.

Reitter Oszkár nagybecskereki főkapitány és fajbaromfi tenyésztőnek nagyszerű találmánya a „PATKÁNIN“

patkányirtó szer (nem mérge) mely emberre és házi állatokra nem ártalmas.

1 adag ára 2 korona

mely elegendő körülbelül 120 patkány kiirtásához. Minden adaghoz használati utasítás van mellékelve.

A biztos eredményért jótállás! Lemertető prospektust, melyben le van írva, hogy különféle gazdaságban hány adag használandó. Kérésre ingyen küld Reitter Oszkár főkapitány Patkánin gyárának vezetősége Nagybecskereken.

Állások, pályázatok,

valamennyi szakmából olvasható az „Országos Pályázati Közlönyben“. Ingyen mutatványszám. Budapest, IX. ker., Üllői-ut 55.

Birtokot szeszgyárral venni, vagy bérelni óhajtok. Pontos adatokat

„Kézpénz“ jelige alatt Mosse Rudolf hirdetési irodájába

Andrássy-ut 2. kérek.

Motoreke 25 HP amerikai 4 használt, kedvező árban. Sípok Antalnál, Arad, Boros Béni-ter 8.

Rézgálicz.

Szőlőpermetezőszhez kapható kisebb-nagyobb tételekben kgmorkint 7-50 koronájával

„Milltelep“ Nagyösz.

Ugyanott két éves szőlő-oltyványok és amerikai sima szőlővesszők is kaphatók. Gazdaságnoz és zöltségtermeléshez értő vinczellér felvételük.

Gyakorlott gazdatiszt

akadémiai képzettséggel, cukorrépa gözeke kultúrával, hizlalás teigazdasággal, méncskezelés stb.-ben tapasztalt, alkalmazást keres.

Fleischer J, Bolkács, Kisküküllő m

A 33 év óta fennálló FISCHER-féle

ZSÁK- és PONYVA-GYÁR BUDAPEST.

Nádor-u. 31-33. egyike az ország legmegbízhatóbb beszerzési forrásainak.

Lópokróczok, valódi amerikai

Manila-kéveketők,

SZŐLŐKÖTŐZŐ-FONALAK,

jobb és olcsóbb a raffánál. Egyszer használt ponyvák, termény- és lisztes-zsákok is állandóan jutányosan kaphatók.

A munkáltatási idényre ajánlunk elsőrendű pestvárosi fehér tábla- és kitűnő vidéki perzselt

munkásszalonnát, valamint pestvárosi disznósirt

a legmérsékeltébb árban. Felhívásra kedvező ajánlatokkal készségesen szolgálunk

WEISZ LIPÓT és TÁRSA

disznósir- és szalonnagykereskedők, Budapest, IX., Hentes-utca 17. Sürgőnyezim: „Weiszefett, Budapest.“ Interurban távbeszélő „József“ 14-50

Uj és egyszer használt lisztes és korpás ZSÁKOKAT

legjobban és olcsón szállít:

SCHLESINGER ÉS TÁRSA

zsák- és ponyvakölcsonzó intézet Budapest, VI., Gr. Zichy Jenő-u. 36.

Kéveketők-, ponyva-, zsinog-, juta- és lengyártmányok gyári raktára.

Telefon 15-28.

Telefon 15-28.

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal.

Budapest, VIII., József-utca 15.

BAKANCSOK

katonai foglyok és munkások részére jutányos árban kaphatók BASCH és THIERFELD cégnél BUDAPEST, VI., Szerecsen-utca 44.

HADIFOGLYOK RÉSZÉRE

legolcsóbb reggelit és vacsorát szolgáltatja a

Szövetség-kávé cukorral

kilónként 3 korona.

FELLNER GYULA, Budapest, V., Lipót-körut 6. szám.

„HANGYA“

a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezete bármely községbe költségmentesen küldi ki megbízottját, a hol fogyasztási és értékesítő szövetkezetet akarnak szervezni. Mielőtt a mozgalmat megindítanák forduljanak a kezdeményezők utbaigazítására

„Hangya“ igazgatóságához: Budapest, IX., Közraktár-utca 34. sz.

A „Hangya“ kötelékében az 1914. év végén 1278 fogyasztási szövetkezet működött, a melyek alap- és tartaléktőkéje 11 millió koronára rug, évi forgalmuk pedig meghaladja a 60 millió koronát. Földmivelő népünk erkölcsi emelkedésének és vagyoni gyarapodásának legbiztosabb eszköze a gazdasági szervezkedés s a termelés fejlesztése. Az értékesítés kedvezőbbé tétele, a háztartási és gazdasági szükségletek jutányosabb beszerzése csak fogyasztási és értékesítő szövetkezetek útján érhető el.

EREDETI STOCK MOTOREKE

nagyszámu rendelés folytán csak márcziusi szállításra kapható.

Hazánkban közel 100 gép dolgozik.

7 éves referenciák tartósságra. Számos utánrendelés.

VEZÉRKÉPVISELET:

MUNKÁCSI ÉS BÁNKI

OKL. GÉPÉSZMÉRNÖKÖK MÉRNÖKI IRODÁJA, BUDAPEST, VI., VILMOS CSÁSZÁR-UT 45. I. EM. TELEFON: 76-94. SÜRGÖNYCIM: DIPLINGS.

GAZDASÁGI LAPOK

Alapította KORZMICS LÁSZLÓ
1849-ben.

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

VEZÉRELV: Hozzunk mezei gazdaságunkba helyes arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Félszáz évre	20 kor.
Fél évre	10 "
Negyed évre	5 "

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen mellékletével.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz ozimzendők.

HIRDETÉSEKET

a lap kiadóhivatala veszi fel.
Arjegyzék ingyen és bérmentve.
Hirdetési mellékletek jutányos árban fogadtatnak el.

TELEFON: József 40—66.

Az a lapokban foglalt minden cikket az utánnomlás joga fentartva.

KÉZIRATOKAT A SZERKESZTŐSEG NEM AD VISSZA

TARTALOM.

	Lap
Szemle	53
A világháború kihatása a tudományok fejlődésére. — a. D. B.	54
A világháború nemzetgazdasági jelenségei Európa kiéheztetésével. — Löhnerer Andor	54
Műtrágyázás sával. — Thyma Ede	55
Az olajtermő növények — Gyulay Károly	56
Kérdések és feleletek	
Kérdések: Sok gyümölcsfa kis helyen. — Kapás növények trágyázatlan földbe	57
Kisebb szakközlemények	
Hírek	57

(Időjárás, gazdasági helyzet. — Mikor jön már az uzsoratorvény? — Répatermelés. — Nem kell központosítás. — A német asszonyok takarékossága.)

Olykor oly szépen süt a nap, oly enyhe sugara, oly lanyha szellő fujdogál, hogy azt véljük, a tavasz kopogtat már be, pedig még a téiben volnánk benne alaposan. A jéghordásról szó sem lehet, hisz csak a hegyek között, az éjszakai határokon fagy s van némi hó is, mit el lehetne raktározni, míg a Dunán túl már vetik a tavaszi búzát a homokos részeken, vagy magasabb fekvésű lejtőkön, hol a sok vidéken uralkodó belvizek nem okoznak galibát. A jókor vetett ősziak igen szépen megerősödtek, csak nagyon gazosak. Szomorú, hogy a lapos földre még szántani sem mehet a gazda, annyira sárosak s néhol még most is van répa a földiken. Az utak rozszasága minden képzeletet felülmúl s ezért még maguk a cukorgyárak sem bírták behordani saját cukorrépájukat a gyárba. No az idén jól ráfizetnek üzemiükre az bizonyos. A burgonya nagyon romlik, mi lesz a nép ételme, ha krumpli nem lesz? Szomorú képek, csak a különböző hitelintézeti mérlegek, melyek mostanában lát-

nak napvilágot, fényesek.

Mikor a múlt század elején Fáy András házában az első takarékpénztárt megalakította, azon nemes törekvéssel tette ezt, hogy ezen és az ezután keletkező ily irányú pénzügyi intézetek közönségünkben a takarékosagra ösztönző hatással legyenek, hogy a mi könnyelműsége és pazarlásra nagyon is hajlamos népünket a költségtől visszatartsa, egyszerűbb életre serkentse és megtakarított vagyonát gyümölcsözőleg helyezze el a takarékpénztárnak nevezett intézetknél. Viszont ezen pénzügyi intézet, hogy a betevőknek kamatokat adhasson a nála elhelyezett tőkék után, kitelepítette a pénzeket a szükségét szenvedő, nélkülöz embertársaknak, avagy elősegítette a hasznos befektetéseket, p. o. földvásárlásra, há építésre, ipartelep, gyár, stb. vállalatokra adott kölcsönöket mérsékelt kamat mellett, éppen csak hogy kijöjjen az önköltséggel, t. i. a betét után fizetendő kamatok, kezelési költségek és adók kifizetése után alig marad néhány garas, melyből bizony igen szerény kamat került ki. Emberbaráti, jótékonyági intézménynek alapították elődeink a takarékpénztárakat, melyeknek legfőbb célja volt Magyarországon akkor még óriásilag elterjedt uzsorát megszüntetni, a mi nagy részben sikerült is. De kiirtani ezen közgazdasági rákfenét egészen máig sem lehetett, mert voltaképpen uzsoratorvényünk nincs és a meglévő elavult rendeletek szemben annyi a kibuvó, melyeket hatóságaink nem csak hallgatva megtűnnek, de sőt egyes esetekben még elő is mozdítanak azzal, hogy kivételes alkalmakkor engedélyezik a törvényes 8%-on felüli kamat szedését, mint azt közvetlen a háború előtti időben tapasztalhattuk. Hisz állami ügyészek ugyszólván védőbeszédet tartottak olyanok felett, kik áthágták a törvényes kamatlábat.

De ennek azért nem a kormány az oka, hanem az Osztrák-Magyar Bank, mely a hitelintézetek benyújtott váltóit 8% kal visszleszámitolta s így a reászorult bankoknak, tekintve hogy mintegy 1% kezelési stb. költségük is van, legalább 9% ba került ezen pénz. Tehát a törvényes kamatlábon csak veszteséggel nyújthatott volna kölcsönt az ilyen pénzügyi intézet, azt pedig az adós szép szeméért még sem teszi egyik sem. Azért az ügyésznek voltaképpen igaza volt, de nem az állami banknak, melynek jó példát kellett volna mutatni s nem az uzsorára kényseríteni a hozzá fordulókat.

Hogy azután nemcsak a voltaképpen hivatásos uzsorások, hanem a hivatásukról megfélemedezett takarékpénztárak és egyéb hitelintézetek is vérszemet kaptak és az azelőtt legtöké-

letesebbnek ismert, legtekintélyesebbnek tartott pénzügyi intézetek is a törvényesnél jóval magasabb kamatokkal »dolgoztak« és magában a fővárosban is megesezt, hogy 14—15%-kal számították le a magánváltókat, az természetes. A vidék sok helyen tisztességesebben viselkedett, de fájdalom, nagy része követte a »minta« intézetek eljárását, sőt azt meg is fölötték — büntetlenül — ez is nagyon természetes.

Ma már Ausztriában is meg van alkotva az uzsoratorvény, nekünk a jogegyenlőség alapján szinte életbe kellene azt léptetni, de még a leghalványabb sejtélemmel sem birunk arról, hogy ilyen törvénytervezetek előmunkálatait megkezdtek volna már az illetékes szakminiszteriumok. Még a horvátok is lefőznek e téren is, mint sok más, mert Horvát Szlavon társországi is előbb fogja életbeléptetni az uzsoratorvényt, mint az anyaország. (Hja, ma már okosabb a csibe, mint a tyúk. Szedőgyerek.)

Mikor a bankkamatláb visszatért a régi medrébe, mikor a pénzügyi nagy pénzbőség váltotta fel, mikor a betétek özönlöttek mindenütt, akkor első dolguk volt a tágabb lelkiismeretű pénzügyi intézeteknek a betéti kamatlábat leszállítani s csakis ez után kezdték lassanként a kölcsönöket is olcsóbban mérni, azonban ezt oly csigalassúsággal cselekedték, hogy az eddig soha el nem ért óriási tiszta jövedelemmel zárhatták le ugy az 1914., mint az 1915. évi mérlegüket is. A haboru bevált a pénzügyi intézeteknek.

De nemcsak azért nevezi egyes vidékeken a köznépi telhetetlen papzsákoknak a bankokat, hogy ezzel meglegedjenek, hanem egy hatalmas nemzeti ajándékot is kívántak ráadásul, hogy szerencsétlen, együgyű, vagy bűnös és gonosz üzelmek következtében tönk szélére jutott társaikat mentse ki az állam (nem ők maguk, ennyire a kartársi mozgalom nem terjed ki); és ha netalán valamelyiknek vállalkozási szelleme nagyobb tőkék folyósítását óhajtana, vagy ha az üzelmekre figyelmeztetett betevők megrohanva őket, azonnali tökevisszafizetést követelnének, legyen hova fordulni pénzmagért, mert az Osztrák-Magyar Bank erre ma már nem elég. Ezekért kellett megszületni a 125 millió pénzügyi központonak, mert hisz az egy pár önhibáján kívül tönk szélére jutott felvidéki intézet halottaiból való feltámasztására 1—2 millió is untig elég lett volna.

Az általunk és más komoly közgazdasági lapok és egyéb tényezők által már réges régen sürgetett megrendszabályozása és ellenőrzése a hitelintézeteknek ismét a lomtárba került — folytathatják (ezután kétesnek nevezhető) üzelmeket bántatlanul tovább — nem lesz abból betű tán még évek mulva sem. Az ellenőrző in-

TAKARMÁNYDARA
TENGERICSUTKÁBÓL

a LANZ-féle őrlőgéppel! Az eddig csak tüzelésre használt tengericsutka mint KITÜNŐ TAKARMÁNY értékesíthető.

Eredeti
amerikai **CASE** gőzszántó-
gépek,
a c z é l
c s é p l ő k.

STOVER amerikai benzinmotorok és lokomobilok.

AJÁNLATTAL SZOLGÁL: **HAHN ARTHUR** és **TÁRSAI BUDAPEST,** VIII. KERÜLET, ÜLLŐI-UT 52/g.

Sürgönczim: **CASE BUDAPEST.**

tezmény nem lett kötelezővé téve, azt fogják ellenőrizni, ki maga kéri, hiszen a kinek rendben van a szénája, az nem fél a felülvizsgálatától, a hol pedig »kutya van a kertben«, ott kerülni fogják az ellenőr megjelenését, mint a belpoklost.

Pedig annak a felülvizsgálónak nem is nagyon messze kellene kifáradni a szépséges Budapestből és lenne olyan adatokat, melyek Harpagon lelkét tüntetik tel vidéki takarékpénztár mezében. Láttunk iratokat, melyek igazolják, hogy még ma is 11%-ot szednek (azelőtt 12%-ot követeltek) váltótartozás után és úgy le tudják kenyerezni adósaikat, hogy azok hallgatnak, sőt a beszélni akarókat is felkéri a hallgatásra. Már pedig ha nincs panaszoló, nem lehet ítélni ilyen és fájdalom, nagyon sok hasonló esetben a »hivatalból« eljáró ellenőr nagyon könnyen rájön a törvénytelen, vagy törvényellenes állapotra és kötelességszerűen megteszi a lépéseket azok megtorlására. Azért volna jó, hogyha kötelezőleg működne az ellenőrző hálózat, mely ha — kivált elejével — egyes régiebb eldugott hibára, vagy körmönfont eljárássra mindjárt nem is jönne rá, de fenti és hasonló »nyuzást« minden biztonnal az első alkalommal észrevenne s a további kinoktól megmentene sok szegény kisembert, iparost, gazdat, kereskedőt és hivatalnokot egyaránt.

Ugy vesszük észre, nem Hercules a mi kormányunk, mert Augias istállójának kitakarítására nem vállalkozik.

Felhangzott a hír, miszerint kevés cukorrépát termelnek s ismét csak a szegény, agyongyanusított gazdat okozzák, ha kevés lesz a cukor, de azt a t. és nem t. gyárosok nem gondolják meg, hogy már előre kellene nekik gondoskodni termelőkről, nem az utolsó percben kapkodni minden szalmaszához és a kormányt olyan egyoldalú intézkedésre rávenni, mint az volt, hogy másnak, mint a cukorgyáraknak nem szabad cukorrépát szállítani. Hát ha va akinek más gazdaságában van répaszeszgyára s az ottani termés nem elég az engedményezett szeszmenyiség előállítására, akkor is csak az olcsó szövő cukorgyárnak köteles a birtokos a répát szállítani? Az igazságnak, a méltanyosságnak, a jognak ily felfogása, ily eltorzított alakja mégis csak kifogásolható. Különben jusson eszébe a tisztelt gyárosoknak, hogy a mostanáig fizetett repaár mellett csakis az a gazda termelhet nekik, a ki nagyon rá van szorulva az előlegre, vagy hosszú lejaratu szerződése van, mert hiszen eltekintve a szeszgyártástól (mely majd nem megegyezik annyival értékesebb a cukorrépát, mint a cukorgyár) a cukorrépa mint takarmány, úgy a szarvasmarhák, mint a sertések által feletve, jobban kifizeti magát, mint a silány gyári árák mellett s még hozzá nem kell mázsálókval vitatkozni, (hogy ne mondjuk, veszekedni.) Békét akar a gazda minden vonalon, tehát a cukorrépatermelés terén is. A drága

igás és kézimunkát térítse meg a cukorgyár, adjon olyan repaárakat a gazdának, melyek mellett megtérül minden ráfordított kiadása s még valami kis polgári haszna is marad, akkor majd lesz elég cukorrépa, még ha nem is térnek a nyár folyamán vissza a hadbavonultak s hadifoglyokkal, asszony gyermekekkel kell a repákat megművelni.

A központosítás (az új magyarok centralizációnak nevezik) még eddig megbosszulta magát minden téren. Láttuk, hogy a fővárosba összpontosított királyi táblákat is ki kellett helyezni a kisebb vidéki központokra. Tudomány egyetemet is kellett más városokban is felállítani, mert már lehetetlen s tőrhetetlen állapotok keletkeztek ezen a téren is. Sőt ha a műegyetemet továbbra is itt fogják hagyni a székesfővárosban, ezzel csak kárt okoznak s veszélyeztetik a gyakorlati életre nevelő ezen magasabb tanintézmény előhaladását s a világvárosban való helytállását. A nagy ipartelemek központosítása most a háboru alatt muatta meg káros voltát, a lisztgyárak maguk is belátják, hogy vidéki malomipar nélkül nem lehet élni stb. Mégis vannak, kik a mindent hátráltató s drágító központok imádói közé sorakoznak s azt kívánják, hogy bárcsak bekeidőben is fennmaradnának p. o. a H. T. korpaközpont, szákközpont stb.

Nagyon érdekes és a mi háziasszonyainkra nézve nagyon megszívlelendő dolgokat ír le a Köztelek f. évi 3-ik számában Zemplényi Lászlóné urnő, kinek cikkéből megtudjuk, hogy a német gazdasszonyok sokkal jobban tudnak takarékoskodni, mint a mieink és kevesebb konyhapénzzel kijönnek. Mert egyrészt egyszerűbb ételeket készítenek, melyekhez nem kell mindenféle drága fűszer és nagy árban levő ritka dolgok, p. o. teavaj, tejszín, tejföl, mandula, mazsola stb. Hogy íz tekintetében a mi ételeink sokkal jobbak, az természetes, de hát a jelenlegi háborus viszonyok között azt kell nézni, hogy mi az olcsóbb. Ha mi is úgy takarékoskodnánk, mint a németek, nem volna oly óriási nagy a kereslet a fentebb említett élelmiszeranyagok iránt s azok ára sem lenne oly magas, mint ma; tehát így közvetve a drágaságnak útját állanánk. Jobb beosztással kevesebb lesz minden anyagfogyasztás és nálunk is mindjárt kisebb lesz a drágaság. Tanítani kell ezekre a gyakorlati takarékosági eljárásokra a háziasszonyokat, mint Németországban, hol nem egy egy halászi vacsorában és néhány gyűlésben merül ki a nőgyelet összes működése, hanem rendszeres tanfolyamon oktatják a nőket, kik azután valamennyien mint apostolok szétmennek a vidékre tovább tanítani az összes háziasszonyokat, házvezetőnőket, háziasszonyokat stb. Háborus ételeket tessék meghonosítani s olcsóbb

lesz nálunk is a háztartás. Ezeket hámoztuk ki Zemplényiné tartalmazás cikkéből.

Hozzá tehetjük még, hogy a Németbirodalomban minden hulaadekot felhasználnak, azért is olcsóbban termelnek húst, mint nálunk. Hisz ott a konyhai mosogatólé, mindenféle zöldség-hulladék, ételmaradék stb. házinyul, baromfi és sertéstartásra lesz felhasználva, míg nálunk (kivált városokban) minden a szemébebe vándorol s legfeljebb mint trágya jut némi értékesítéshez évek mulva. Ily pocsekolas mellett nem csoda, ha mi agrárállamiságunk dacára is sokkal drágábban termelünk, mint szövetségesünk. Megirtuk mi már ezt többször is, de úgy vesszük észre, hogy kárba vész minden fáradságunk, éppen azok nem hallgatják meg intő szavunkat, a kiknek legjobban kellene azt testté változtatni.

A világháboru kihatása a tudományok fejlődésére.

„A háboru a legjobb: mert legkérlelenebb tanítómester“, olvastam a napokban egy közleményben, a midőn azon sok csodálatos és lélekemelő kémiai és technikai tudományos vívmányról volt szó, melyet a háboru nyomosa következtében megfeszített erővel dolgozó német tudomány most legújabbán produkált.

Ezen korszak alkotó vívmányok egy része a hadviselés érdekeit szolgálja, nagy része azonban az államot fenntartó mezőgazdaság hihetetlen előhaladását, sőt viszonyainak alapos megváltozását fogja előidézni. Nemcsak a háboru okozta nehez helyzetből, hanem főleg az Angliával való életháláharz küzdelmeiből sarjadtak ki azon nagy eredmények, melyek a németeket igen erősen érintik, de mireánk sem hatástalanok.

Az angol blokározás, a kiéheztetési politika — mondja Bechtold német író — a mitől a leghegyedtebbek is féltek a német földön: éppen ellenkező hatást szült, mint a mit töle az angolok vártak. Nem romlás és pusztulás lett az eredménye annak, hogy Németországot a tengerentuli országoktól elzárták, hanem ellenkezőleg: áldás és haszon. Könnyen megtörténhet, hogy azon verembe, a mit a galád angol másnak ássott, maga esik bele és egy amerikai újságíró azt kábelezte haza a német földről, hogy a háboru után nem a blokározott lesz szegény, hanem a blokározó.

Németország háborus szükségletét ma legnagyobb részben önmaga állítja ki, a pénz az országban marad, míg Anglia a legtöbb anyagot külföldről szállítja, tehát az angol pénz kívándorol. Németország a háboru alatt azelőtt sona nem gondolt szervezési képességeket tanusított és azelőtt ismeretlen segítőforrasokat födözött föl. A kiéheztetésre ítélt ország népe megfeszítette erejét és talpra állott a háboru nehez viszonyai alatt. A mi szükséges, ezt a belföld állítja legnagyobb részben elő vagy a szövetségesektől szerzi be. A meglevő élelmiszert gondos

A világháboru nemzetgazdasági jelenségei Európa kiéheztetésével.

Irla: Löherer Andor.

A jövedelmek és tőkekivitel ttek a külföldről és gyarmatokból Angliában 1880/81 30 millió, 1880/91 55-5 millió, 1900/01 60 millió, 1906/07 80 millió fontot 5%-al tőkésítve, ez 1-6 milliárd tőkekivitelnek felel meg = 32 milliárd márkával. Ez csak a minimum. Sir Robert Giffen 1882-ben 70-75 millió font. 1889-ben 90, M. Paisch 1907-re 137-8 millióra; és a statisztika 1910-re 166 millióra becsülte ezt a jövedelmet, ami = 66 milliárd márkával.

Az idegen papirokba fektetett német tőke tett 1892-ben 10 milliárd márkát, 1894-ben 13, 1905-ben 16, 1912-ben 18-19 milliárd márkát. De ebből a német gyarmatokban csak 7-03-7-73% volt 1908-ban, 1904-ben pedig 8-03-9-22 millió márká, a mikor az angol tőkéknek 1899-1904 között átlag 42-8%-ka volt a gyarmatokba fektetve, s 1905-1909-ben 75-6%, tehát az arány 16-8%-ról 7-8%-ra szűkült. Vagyis Anglia és Németország tőkekivitel egy részét megkiszorította csak hogy Anglia jövedelme a külföldről 2000 millió koronáról 4000 millióra, a németeké azonban csak 450 millióról 900 millióra emelkedett.

Anglia baja az, hogy kifejtett kapitalizmusa saját országában nem lel elegendő elhelyezést, népei sem élvezhetik ennek a rengeteg tőkének nagy előnyeit, tehát kívándorolva és szegénységben maradvá, maga az anyaország színyódott és a védelem tekintetében is erőtlenné lett és erőtlenné is maradt. Hozzá gyenge zsoldos, verbuvált hadsereg áll csak rendelkezésére, a mely ha a németek esetleges támadása Anglia ellen megindul, nem lesz képes a nagy kapitalizmust megvédeni saját otthonában.

Ennek dacára az angol impérium a legjobb vevője volt Németországnak s most, hogy versenyével áll szemben, Anglia a védővámra készül átérni, hogy saját világra szóló hatalmas iparát megvédje.

Ha a kapitalista gazdaságban, illetve üzembn csakis a termelés érdekei és nem a »profit« kérdései uralkodnának, nem volna annyira érzé-

keny a háboru által okozott stagnáció iránt. Tehát nem mindig a többtermelés a hasznothajtóbb, sőt ellenkezőleg, náluk az árák felhajtására, a termelés csökkentése a hathatósabb eszköz, a mit a kartellek és trösztök, a kijelölt gyáraknak üzemen kívül való helyezésével minduntalan a legnagyobb sikerrel alkalmaznak is. Ha tehát valamit a nyersanyag termelők tanulhatnak eme kapitalista termelés matadárától, akkor elsősorban azt tanulják meg, hogy például a búzából ők is kevesebbet termeljenek, a szükségleteknél.

Egyszerre a buza iránt is fokozottabb lesz a valódi és nem mestersegesen maszkírozott kereslet és azzal arányban fognak — ha a kereslet és kínálat elve igaz, — az árák éppen úgy emelkedni, a miként idáig és különösen a háboru ideje alatt, az ipari termelés számos, sőt valamennyi áruinak az árai is tetszés szerint emelkedtek a gyárosok és tőkés érdekelteik által. A kizsákmányolás ezek részéről tehát kettős irányban volt lehetséges. A termelő eszközök szaporítása a kapitalista gazdaságban ezek szerint nem cél, hanem csupán eszköz a nagyobb haszon, a nagyobb profit elérésére.

A védővámok, a kartellek és minden más centralizációs cija a termelésnek és az értékesítés módjainak, mind csakis a profit céljait szolgálják. A nagy kapitalizmus érdekei tehát gyakran a termelés korlátozásában érvényesülnek a legjobban, a mi pedig a fogyasztók és a népesség nagy többségének érdekeivel áll a legnagyobb ellentétben. Vagyis ilyen módon minduntalanul előláll az a helyzet, hogy a produktivitás érdekei a nagy tőke rentabilitásával ellentétben állanak. Amde a monopolisztikus kapitalizmus könnyen viseli el eme ltszlagosan mutatózó veszteséget, illetve a rehabilitáció képzett csökkenését, mert az árák megszatásában eme látszólagos veszteségek ellen a fegyverek mindig a kezében van, a mivel bánni minden időben már jól megtanultak.

Mégis szerencséje a fogyasztóknak, hogy a kapitalista termelés sem mellőzheti állandóan az új javak előállítását, mert akkor a milliókba kerülő tőkebefektetésekkel létesített gyáraknak a munkát be kellene szüntetni és vele a versenyképessége a termelésnek szűnnek meg.

előrelátással és szorgos takarékossgal osztja be magának, hogy a külföldtől és a nem szövetséges államoktól magát függetleníthesse.

Ugy látszik, hogy ezen törekvés megmarad, sőt fokozottabban jut érvényesülésre a háboru utáni időkben is.

A háboru egyik következménye lesz az is, hogy a német nép függetleníti magát a tengerentuli áru- és pénzpiacztól, és főleg az angol érdekeltségekkel való összeköttetéstől. A háboru előtt Angolország volt a világ bankárja. Az angol bank volt a világon a legbecsültebbnek és legbiztosabbnak tartott intézmény. A nemzetközi üzleti forgalom legnagyobb részét az angol pénzpiacra keresztül nyert lebonyolítást. Maguk a németek is az angol pénzpiacnak hódoltak és sok súlyos millióval áldoztak az angol tőke erősítésére, mert hiszen, hogy az angol a világ üzleti forgalmából jelentékeny hasznot biztosított magának, az elgondolható.

Most már azonban fordult a kocka és lassanként letöredeznék az angol pénzegyeduralom erősségének bástyái. Míg a háboru elején angol és amerikai pénzügyesek arról tárgyaltak, hogy miképpen fizesse Amerika az angol pénzpiacra járó tartozását, ma már éppen megfordítva az angolok tárgyalnak az amerikai pénzpiaccal az ő tartozásuk kifizetése iránt.

Az angolnak kell módokat találni arra, hogy Amerikában vásárolt hadiszerek és élelmiszerek rettetenes költségeit amerikai kölcsönpenzzel fizethesse. Az angol hitel és értékviszonyok lassan, de biztosan inogni, süllyedni kezdenek, az angol pénzügy monopolisztikus tekintélyen szepelők és csorbák mutatkoznak. Jellemzők az angol külkereskedelem alábbi adatai is. Angolország árukivitele 1915-ben 202,132.000 font sterlinggel, azaz 4,120,000.000 márká értékkel értékkel volt kevesebb, mint 1914-ben és 4,170,000.000 márká értékkel volt kevesebb, mint 1913. évben. Az értékesítés tehát évenként több mint 4 milliárd márká A munitio és élelmiszerbevitel óriási költségei tehát erősen visszanyomták az egyéb árukereskedelmet, más szóval elvonták tőle az életető nedvet — a pénzt.

A kocka tehát lassan fordulni kezd és a szorongatott német nép mostani bámulatatos erőki-fejtésével, szervezetségével és ősidőktől *ápoló tudományának* hatalmas segítségével javára fordítja a nehéz idők forgandó kerekét úgy, hogy nem megtörve, hanem megerősödve fog az élet-halál küzdelemből kikerülni.

*

Csak rövid vonásokban lássuk azon legutóbbi tudományos vívmányokat, melyek minket gazdák is érdekelnek.

Hogy a tengerentuli államokból eddig behozott *olajat* részben pótolhassák, a vasúti vonalak menten levő — és eddig kihasználatlan — területet beültették napraforgóval, melynek olaján kívül megmaradó pogácsája, mint tudjuk, kiünő állati takarmány. Hogy a *szőlőmagot* összevüjtjük és belőle finom étkezési olajat sajtolnak, pogácsáját pedig takarmánynak használják föl, azt épp úgy tudjuk, mint azt, hogy az *állati csontokat* nagyobb gondossággal gyűjtik össze, hogy belőle a tengerentúlról eddig behozott foszforit közet elmaradása miatt szuperfoszfát műtrágyát készíthessenek.

Azt is tudjuk, hogy a Dél-Amerikából eddig behozott *gyapot* pótlására (a miből a puskaport és robbanó anyagokat készítenek), a fenyőfélékből készítenek cellulozét. Hogy egy frankfurti vegyész föltalálta a kaucukpótló anyagot, szintén tudjuk a napilapok közleményeiből.

A takarmányhiány miatt most a német gazdák a szalmát etetik föl, párolva, szecskázva, vagy pedig (a magyar szaklapokban már ismertetett) *föltárás* által, midőn a szalma kavasavtartalma elváltozván, emészthetővé és így a szénával majdnem egyenértékűvé válik. Ujában a szalmát *lisztté megőrlik*, föltárják, cukorral keverik és kiünő állati *braktakarmánnyá* változtatják. A szalmát *tözeggel* pótolják az almózáznál, ezáltal a *tözegtelepek* kiaknázása nyer lendületet és ezen gazdasági iparág virágzik föl. Most kísérleteznek a lápokon növe *hangafű* (*Calluna vulgaris*) eddig semmire nem használt növénynek állati takarmánnyal való fölhasználásával úgy, hogy azt mellássz al keverik. A tengerentúlról eddig behozott *juta* pótlására fölhasználják a textiliparban a csalánt és a jutazsáknak pótlására *papírananyagból* készítenek gabonás zsákokat. (A papirt ráragasztják erősebb fonalból készített, a szunyoghálóhoz hasonló szö-

vetre, miáltal az ilyen zsákok olyan erősek, hogy gabonát stb. is lehet bennök szállítani).

Hogy a petroleumból készített *benzin* pótlására egészen bevált a kátrányból készített *benzol*, azt szintén tudjuk. Ujabb dolog, hogy a *petroleum* pótlására egy jeni kereskedő az *»almu«* nevű anyagot találta föl, mely teljesen bevált és világítási czélokra jobb, mint a petroleum, mivel 1.4-szer világosabb fényt ad, mint az, nem oly tűzveszélyes, mint az és nincs kellemetlen szaga a lámpa elfuvása vagy eloltása után. Ma még drágább, mint a petroleum (1 liter 1 márká), de égetése olcsóbb, mert nagyobb fényerejű és gazdaságosabb amannál. Ugyanolyan lámpákban ugyanugy használható. Egy »hatvonalas« fényerősségű égős lámpában egy óra alatt belekerül a világítás 1.5 pfeningbe, míg ugyanolyan erősségű szeszégő 5 pfening értékű szeszt fogyaszt.

A papírgyártásnál a papír fénye eddig *gyanta* fölhasználásával készítettett és Németország erre is és más czélokra is tekintélyes mennyiségű gyantát importált külföldről. Most *Hauser* tanár olyan eljárást talált föl, hogy a gyantát *fakátránnyal* tudják helyettesíteni. A német erdőkben most a fakátrányt nagyobb gondal gyűjtik és készítenek és ezáltal az idegen gyanta-behozatal nagy része ezentul szükségtelenné válik, viszont a *német erdők faállománya jobban értékesíthető*.

A *horzsolókövet*, a nálunk is »Bimsstein«-nak nevezett anyagot eddig Olaszországból hozták. Ezen anyagot a többek között szűrőanyagként, filtrirozásra használták. Most dr. *Hembloch* tanár hosszas kísérletek alapján olyan anyagot talált föl (és gyártják is már *»ulkanit«* néven), mely sokkal jobb, mint az olasz horzskő, tehát annak behozatalára nincs többé szükség. Ezáltal az olasz kereskedelem fog szenvedni.

A gyárakban a bőr megdrágulása folytán, a *hajtószijjakat* ujabban aczélemezekből készítik. A *bőrt* különféle papírpépek összesajtolásából készített anyaggal helyettesítik (de nem a katonák bakkancsainál, mint nálunk!), a *rezet* különféle fémek ötvözeteiből pótolják az egyes iparágakban.

Németország évenként mintegy 180,000.000 márká értékű Chilesalétromot hozott be, melynek egy részét ipari czélokra használták föl, legnagyobb részét azonban a mezőgazdaság használta föl műtrágyának. Most mint tudjuk, a szabad légkör levegőjéből mesterségesen készítenek nitrogéntrágyát (Lásd a „Kereskedelmi trágyák gyártása, története és használata“ című könyvben) és ezentul évenként legkevesebb 90,000.000 márká megmarad a hazai közgazdaság javára. »A mesterséges nitrogént előállító gyárak eddig Németországban nem igen lendültek föl — írja A. Bechtold — mivel attól tartottak egyesek, hogy ezen gyárirap erősebb föllendülése esetén a Chilesalétrom ára fog lehanyatlani és nem mertek megfelelő tőkéket a gyárakba befektetni. A háboru után ez is másként lesz.

A háboru egyik eredménye, a gabonaféléknek a kenyérkészítésnél való pótlását *cézáló burgonyalisztgyártó ipar* óriási föllendülése is, melynek nagy jelentősége a mezőgazdasági termelés és mezőgazdasági ipar szempontjából, óriási. Másik eredmény a *zöldségfélék konzerválásával* (főzelekfélék szárítása, káposztatartórépa savanyító gyártelepek) foglalkozó ipar föllendülése is.

Ebben a kettőben most már *nálunk* is történetek a háboru alatt elég erősnek látszó kezdeményezések, — a nitrogénműtrágya ipar pedig hihetőleg a kissármási földgáz kihasználásával fog megkezdődni.

Nagy jelentőségűnek ezenkívül az *emberi vízeletnek és ürüléknek* mezőgazdasági trágyául való fölhasználására irányuló kísérletek is, melyről később fogunk más alkalommal megemlékezni.

A legnagyobb jelentőségűek azonban a *kőszén kihasználására*, továbbá az *élesztőből készített táplálék gyártására* vonatkozó tudományos kutatások eredményei tekinthetők, melyeknél »megállunk egy kicsit«, mivel a legszébb perspektívát nyújtják a mezőgazdasági haladásnak, sőt a mi haladásunknak is.

Hogy az emberisége nagy kincsének, a *kőszénnek* egyszerű élegetése nem gazdaságos kihasználási mód: azt a tudomány már régen tudta, tehát nem találmány az, hogy a *kőszén* akkor használható ki legjobban, ha előbb *kokszá* dolgozzák föl, midőn a »lepárolás« alkalmával nem

mennek a fekete füsttel nagy értékek veszendőbe a kéményen át, hogy a környék levegőjét megromtassák, hanem *világítógázt*, *kátrányt* és *ammoniat* nyernek, mely »melléktermékek« értéke majdnem fölülmulja a *kőszén* tüzelőértékét és még mindig megmarad a »gáztalanított szénnek«, a *koksznak*, mint tüzelőanyagának az értéke.

Hogy a *kőszén* destillációjánál (a gázgyártásnál) nyert *világítógáz* mily előnyösen használható föl fűtésre, világításra és erőgépek hajtására, azt tudjuk.

Hogy a gázgyártás másik terméke: a *kátrány* mily sokféle iparágban használható föl (pl. belőle készül a *benzint* pótló *benzol*, a sokféle festék, a sokféle gyógyszer, az erőgépek (Dieselmotor) hajtására való *kátrányolajfélék*, a *karbolsav*, a *robbanóiparnál* oly fontos *toluol* stb. stb.), azt szintén tudjuk.

Hogy a gázgyártásnál származó *ammonia* (melyből a *kénsavas ammoniak műtrágya* készül), mily fontos czikk most nemcsak a hadviselésnél (mivel *salétrommá* változtatva a *robbanószerek* készítésénél nyer alkalmazást) hanem a *mezőgazdaságnál* is nagy jelentőségű anyag, azt sokan tudják.

A háborunak kellett jönnie, hogy most a német tudomány és a közgazdaság tényezői összefogtak nemcsak abban, hogy az elavult és érték-pazarló *kőszéntüzelést visszaszorítsák* és helyette a *koksztüzelést*, a hol csak lehet (vasutakon, gyárakban, lakásokban stb.) bevezessék, hogy ezáltal minél nagyobb értékeket mentsenek meg, — *Konek Frigyes* szerint Németország 200 millió tonna *kőszén* termel évenként. Ebből eddig kb. 150 millió tonnát még mindig közvetlenül (kokszolás nélkül) égettek el, tehát kb. 900 millió márká érték ment — mint gáz és füst a kéményen át — kihasználatlanul veszendőbe. A háboru alatt már változtak a viszonyok, ma már az ismert német szervezőtehetség segítségével fokozatosan több és több *kőszén* kerül *kokszolásra* és apad azon *kőszénmennyiség*, mely a „rég, elavult, pazarló“ módon kerül tüzelésre.

Hogy a *kőszén* jelzett észszerűbb kihasználása által mily hatalmas összegek lesznek a német közgazdaságnak megmenthetőek: azt elgondolhatjuk.

e. D. B.

(Folytatjuk)

Műtrágyázás sóval.

Írta: *Thyma Ede.*

Hazánkban az újabb időben a *műtrágyázás* sóval mindig nagyobb és nagyobb jelentőségre tesz szert. Különösen a takarmány- és cukorrépa alá alkalmazzák gyakrabban, mint oly növények alá melyeknek vadon előforduló alakja a Földközi-tenger partján, meglehetősen sós talajon található. Éppen ennek a körülménynek tudható be az, hogy Németországban a répafélék alá a só trágyázásával nagyarányú kísérleteket végeztek, melyek nyomán 1909 óta azt hazánkban is kipróbálják.

A só — a mint tudjuk — nem szolgál közvetlenül a növények tápanyagául, hanem inkább eszköz arra, hogy a talajban és a különféle trágyákban levő növényi tápanyagokat feloldja, azokat a talajban egyenletesen eloszlassa, hogy ezáltal a növények a tápanyagokat könnyebben felvehessék és minél gyorsabban testük erőteljesebb kifejlődésére fordíthassák. Másrészt lehetővé teszi, hogy a növényekre hasznos, már felvehető állapotban levő tápanyagok, melyek mint trágya a talaj felületére hozattak, de a talaj legfelső rétege által hamar lekötetnek, oly növények táplálására is szolgálhassanak, melyek az alsóbb talajrétegekben mélyebben gyökereznek.

Tekintve a sónak említett tulajdonságait, alkalmazásánál igen fontos, hogy ismerjük talajunk tápanyaggazdagságát és strukturáját. Kővér, nyers tápanyagokban bővelkedő talajban a só hatása kedvező, mert a nyers tápanyagokból sokat felold s a növények részére kész tápanyagokká alakítja át. Sovány talajban azonban csak akkor fogunk kellő eredményt elérhetni, ha más, a talaj tápanyagait gazdagító trágyafélékkel együtt alkalmazzuk és az okszerű trágyázás szabályait szemelőtt tartva, évenként a terményeink által a talajból kivitt tápanyagokat megfelelő trágyázással visszapótoljuk, különben a sóval a talajt meglehetősen kimerítenénk.

A talaj strukturájára vonatkozólag az eddig végzett kísérletek azt bizonyítják, hogy a só a

tulságosan laza, homoktalajokon teljesen elveszti hatását, sőt még hátrányos is, mert különösen ha egymagában alkalmazzuk, a talaj felső rétegében levő tápanyagok közül egyszerre igen sokat visz le magával az altalajba, a honnan a gyökerek azt már felvenni nem képesek. Valószínűleg ennek tulajdonítható az, hogy hazánkban az 1912. évben Nagyállón, futóhomokterületen takarmányrépa alá alkalmazott sótrágyázási kísérletek teljesen hatástalannak bizonyultak. Az ily laza homoktalajokon — nézetem szerint — a só a mélyen gyökerező luczernafélék alá még alkalmazható lenne, de csak abban az esetben, ha az ily homokos területnek az altalaja agyag vagy vályog, különben nem teremne meg benne a luczerna.

A legkedvezőbb eredményt a nem tulságosan laza, homokos humuszban gazdag, könnyű és középkötött talajokon érték el, mely talajokon a só a termést emelte, a nélkül, hogy a talaj struktúrájára káros hatással lett volna. Sőt ez utóbira vonatkozólag azt tapasztalták, hogy a só a könnyű homoktalajok fizikai tulajdonságait némileg javítja, a mennyiben növeli azok víztartó-képességét. Erre vonatkozólag Németországban végeztek érdekes kísérleteket s azt látták, hogy meleg, száraz időjárás esetén a sóval trágyázott növények sokkal üdőbbek és a levélzetük sokkal erőteljesebb fejlődésű volt, mint a trágyázatlanoké. Ennek különösen a cukorrépa-termesztésében tulajdonítanak nagyobb fontosságot, mert a levélzet fejlettsége a cukorképződésre befolyással van.

Hogy miért növeli a termést a só a könnyű, homokos s középkötött talajokon, arra vonatkozólag még azt is állítják, hogy a kálium, mely az ily talajokban rendszeren kisebb mennyiségben van jelen, a sóban levő nátriummal is helyettesíthető, mely esetben direkte hatást fejtené ki. E mellett szól az a körülmény, hogy egyes növényekben, de különösen a takarmányrépában nagymennyiségű nátrium van főlhalmozva, mi-ből azt következtetik, hogy a répának csakugyan bizonyos mennyiségű nátriumra okvetlen szüksége van. Erre nézve azonban még nagyon eltérők a vélemények.

Az tény, hogy a nátrium jelenléte nagyban fokozza a káliegyületek és a kötött foszorsav oldhatóságát. Éppen ezen tulajdonságánál fogva a sónak tulajdonképpen a kötöttebb agyagtalajokon kellene legjobban érvényesülnie, a mennyiben az ily talajok nyers kálisókban többnyire gazdagok s kötöttségüknél fogva a meleg, levegő, nedvesség, tehát mindazon tényezők, melyek a nyers tápanyagokat kész tápanyagokká alakítják át, amugy sem tudnak kellően a talajba jutni. Itt tehát a só lenne hivatva e tényezők hatását pótolni.

Az eddig végzett kísérletek azonban egyhangulag éppen az ellenkezőről győznek meg. T. i. arról, hogy a só a kötött talajokat még tömöttebbé teszi. A talaj alatta összeülepedik, eliszapolódik, minek eredménye a megcserepesedés.

Ezt a cserepesedést a kötött talajokon már régen tapasztalták a chilisalétrommal végzett trágyázása alkalmával, melynél — miként a sónál is — valószínűleg a benne levő nátrium okozza a cserepesedést. Már pedig a só hatása által még inkább összetömődött, megcserepesedett kötött talajok struktúrája még kedvezőtlenebbé válik, mi természetesen a növények fejlődésére káros hatással van. Az ily tömődött talajnak csökken a vízbefogadóképessége és légjárhatósága, a mi káros ugy a magvak csírázására nézve, mint a növények további fejlődésére is.

Mérlegelve a sónak a kötött talajokra gyakorolt káros hatását, azt mondhatjuk — mint azt a külföldi kísérletek is bizonyítják — hogy a só a kötött talajokra nem való. Ezt bizonyítja az 1912. évben Breznóbányán végrehajtott kísérlet is, hol a só határozottan károsan hatott a répa termésére, mert a kísérletet kötött agyagtalajon végezték.

Az elmondottakból tehát kitűnik, hogy mind-ezideig a só csakis a könnyű és középkötött talajokon válik be, mely talajokon terméstöbblettel is jár. Hogy milyen befolyást gyakorol a só a termés minőségére, arra nézve még most folynak a kísérletek. Az eddigiekből — úgy látszik — hogy a minőségben a só nem sokat változtat. E téren legszembetűnőbb a hatása még a durva, kemény rostozatu réti füveknél.

Németországban már egészen általánossá vált az ily durva növényzetű rétifüveknek javítása sóval. Behintik a talajt sóval vagy sós lével ön-

tözik, minek eredménye, hogy a durva rostozatu, kemény füvek lassankint kipusztulnak s helyettük zsegebb, herefélékkel kevert réti növényzet fejlődik. Az ily módon sóval trágyázott rétek a külföldi tapasztalatok szerint nemcsak jobb, hanem több termést is hoznak. Ezt elérik különösen azáltal, hogy a sót hamuval, gipsszel, komposztal vagy más trágyafélékkel összekeverve hintik el, mi által nemcsak a trágyák hatása fokozódik, hanem az elszórás is sokkal tökéletesebb.

Bármely növény alá trágyázunk is sóval, ennek elszórási idejét mindig óvatosan válasszuk meg. Ezismét csak a talaj minőségétől függ. Arra azonban ügyeljünk, hogy az elszórása és a vetés között legalább 1—2 hónap teljen el.

(Folytatjuk.)

Az olajtermő növények.

Irta: Gyulay Károly.

II.

Az árupiacon szereplő különböző olajnemek egyike-másika a levegő élességével, ha érintkezésbe jön, hamarosan megkeményedik. Ilyen a mákolaj, a lenolaj, a napraforgóolaj és a dióolaj. Ezek az ugynevezett száraz olajok. Ellentétben ezekkel, az olajbogyókból sajtolt csemegeolaj, a riczinus-, a mandula-, a sesam-, a gypot- s a búkkmagolaj stb., a levegő behatása alatt is állandóan folyékony marad. Amde azért az ilyen olajnem is absorbeálja a levegő élyét, minek következtében lassanként kellemetlen szagot, egyben pedig avas utóíz kaphat. Végül a növényi olajok bizonyos csoportja közönséges hőmérséklet mellett is megszilárdul, hogy aztán az imént elősorolt növényi olajok csoportjánál is gyorsabb avasodásnak induljon. Az ilyenek már inkább zsiradék- és vajneműanyagot, semmint olajneműt szolgáltatnak. Ezek közé sorolhatók: a kókuszszir, a kakaóvaj és a palmaolaj, a mely utóbbiról az előzőkben részletesebben megemlékeztünk.

Az olajokat szolgáltató növénytermékek közül most már azokról is megemlékezhetünk, a melyek elsősorban hazánkban, általában pedig Európa mérsékelt égövei alatt otthonosak. E csoportban a legelterjedtebbek egyike, a folyékony olajneműt szolgáltató repafélék, a Brassiceák magtermékének olaja.

A repák közül a Brassica campertis és a Brassica napus varietásai azok, a melyek két neves olajtermékekkel, ugymint a repezoalajjal és a repaolajjal gazdagítják a honi olajtermékek eléggé változatos sorozatát. A répa- és a repezoalajjal szolgáltató növények őshazája a közép-tengermellék európai partvidéke. Valamennyi hamarosan meghonosodott egyebütt is, nemcsak a mérsékelt és a meleg égövek, hanem a hidegebb tájak alatt is. A répa- és a repezoalajtermékek ize kellemetlen, kesernyés s így azokat nem annyira az élelmezés, mint inkább csak a kenőipar tudja felhasználni. A kellően rafinált, tisztított repaolaj világítószerként és a szappangyártás terén nyer többoldalú felhasználást. Kellően rafinált állapotában azért, sajnos, az élelmiczkék hamisítása terén is szerepel ma, még pedig csemegeolajutánzatként.

A lenmagolajjal szolgáltató lennövény őshazája Nyugatásia, bár igazában Középeurópában tudott csak számottevő kultúrnovényé fejlődni. A lenolaj mellett, a melyet a lenmag szolgáltat, legkivált a szövőanyagot adó lenrostok azok, a melyek a gazdaságban és az iparban egyaránt jelentékeny termékként szerepelnek. A lenmagból részint hideg, részint pedig meleg évszak idején szokták az olajat kisajtolni. A hideg évszakban nyert lenmagolajjal egyes szláv népek, nevezetesen az oroszok és a lengyelek, de a délszlávok egyrésze is, bőjt idején csemegeolajként fogyasztja és pedig a bőjtben tilos disznózsír faggyu, háj és vaj pótlásául. A meleg év-

szakban sajtolás alá kerülő lenmagolajjal vegyi utakon szokták kivonatolni. Ily minőségében a fénymázgyártás, a nyomdafestékipar és a lino-leumszönyeggyártás terén nyer többoldalú felhasználást. Jele ez annak, hogy a len, mint elsőrangú kultúrnövény, többféle termékanyaggal nemcsak a szövőiparban jutott ősidőktől fogva elsőrangú pozícióhoz, hanem egyben több más téren is, a nélkülözhetetlenségig értékes terméket képvisel.

A lennel rokoncéléokra termelt kendernövény szolgáltatja a kendermagolajjal. A kendermag, a mint tudjuk, a madáreleségek sorában is számottevő terméket képvisel. A frissen sajtolt kendermagolaj színe sárgászöld, utóbb pedig barnás árnyalatu lesz. A kendermagolaj a fényszó- iparban és a szappangyártás terén egyaránt előnyösen felhasználható olaja, a vele rokon lenmagolajnál sokkalta lassabban száradó termék.

Nagy-Magyaralföldünk egyik legjellemzőbb hasznos növénye a napraforgó, a Helianthus annuus, az olajtadó termékek egyik legősmertebbe. Őshazája Mexikó. A folyton nagyobb tért hódító napraforgótermelésre, az olajipar és az olajfogyasztás terén kétségtelenül jelentős jövő vár. A hidegen sajtolt napraforgóolaj, az élelmezés terén, mint fölötté izes termék szerepel európaszerte. A meleg uton nyert napraforgóolaj, a melyet a szappangyártás tud előnyösen felhasználni, rendkívül gyorsan száradó olajtermék. Olajtermelés céljából a napraforgót hazánkban kívül Délolaszország és a Balkánállamok egy része is nagy arányban kultiválja.

A vegyileg teljesen ártalmatlan dióolaj inkább csak a szépitőszerek, a kozmetika terén nyer alkalmazást.

A mákolajjal a kertimák, a Papaver somniferum magvából sajtolják. Habár a mák a föld enyhébb tájain mindenütt, de legfőként a Földközi-tenger mellekén nagyarányú kultiválás tárgyát képezi, mivelése mégis Kisázsia hegyvidéki tájain a legelterjedtebb mindott, a hol a mákot egyben ópiumnyerés céljából is termesztik.

A mákszem kétféle kulturformájában mivelik. Az egyik a fehér, a másik pedig a nálunk is ősmert és termesztett kékesfeketeszinű mákszemtermék. A fehér szolgáltatja a finomabb minőségű, de csekélyebb mákolajjal, míg a kékesfekete dusabb olajtartalmánál fogva világszerte nagyarányú mivelés tárgyát képezi.

A mákszem mintegy 50—60%-ban tartalmaz olajanyagot. Olajnyerés céljából a mákszem két ízben sajtolják. A hideg első sajtolás alkalmával nyert világos, cseppfolyós, kissé sárgás színárnyalatu, szép, átlátszó mákolaj, kellemes ízű olajtermék, a melynek egyik kiváló tulajdonsága az, hogy nem szokott megavasodni. A meleg sajtolás útján nyert mákolaj sötétes, vöröses színezetű, izere és szagára egyaránt kellemetlen olajtermék. Míg a világos, átlátszó, ugynevezett fehér mákolaj, kitűnő minőségű csemegeolajjal is szolgáltat, addig a vöröses színű sötét mákolaj csupán a szappangyártás és a kátrányipar szokta felhasználni.

A hazánkban is termesztett egyéb olajtadó növényeken kívül, kétségtelenül kiváló helyet foglal el a mandulafa csontáros termékének magbeléből sajtolt mandulaolaj is.

A mandulából sajtolt olaj kiválóan értékes termék, a melynek előállítására nagy gondot fordítanak. E végből az egyes mandulaszemeket gondosan kiválogatják, hogy csakis a teljesen ép és meg nem avasodott példányokat használják fel sajtolásra. A sajtolásra szánt mandulát vadonatuj, tiszta csinvatásba tömik s azon át kétszer hidegen, egyszer pedig melegen kisajtolják. Az első két hidegsajtolás útján kikerülő olaj tiszta, átlátszó, világossárga, kellemes ízű termék, a melynek azonban nagy hátránya az, hogy gyorsan avasodik.

A mandulából nyert termékeket, kivált Olasz- és Franciaországban ma már hamisítani is szokták, még pedig a kajszin és az őszi barackmag béltermékévei. A barack csonthéjas magbete is tartalmaz ugyanis olajat, a mi a hamisítások céljaira fölötté alkalmas anyagot ad. Azért az ilyen olajtermék, a szappan és az illatszergyártás részére is fölötté siány terméket ad.

A tökmagból sajtolt olajtermék is csemegeolajként nyer itt-ott felhasználást bőjtidek idején. A töknek, mint olajjal szolgáltató növénynek a kultiválása, a töktermelés óriási elterjedése dacára alig jöhet ma még figyelembe. Kétségtelen, hogy a géptechnika fejlődésével kapcsolatos olajipar fokozatos haladása és folyton növekvő szükségletei, a napraforgómagolaj terme-

lése mellett a jutányos tökmagolajtermelésnek nálunk is hovatovább nagyobb tért fognak nyitni.
Gyulay Károly.

Kérdések és feleletek.

Kérdések. Sok gyümölcsfajta kis helyen.

Egy kis kerthez jutottam, mely eddig konyhakert volt. Szeretnék bele gyümölcsfákat ültetni, sok fajt, sok fát, a tér azonban kevés. Hogy lehetne az én sok faj iránti vágyamat kielégíteni?
W. J.

Kérdés. Kapásnövények trágyázatlan földbe.

A nagyon esős időjárás folytán az őszi szántások egyrésze elmaradt. Jelenleg a trágyának szántóföldre való kihordásával foglalkozunk, de csak halomba, miután a termőföld még nem szikkadt meg annyira, hogy rá lehetne menni. Tavasszal tehát sok lesz a szántani- és vetni- való.

A kérdésem tehát ez volna:

A szántás-vetés után jönne a trágyának halomból való szétszekeresztelése, elterítése s alaszántása.

Ezen mivelés hosszabb munkát tételvez fel s ha az időjárás is akadályozza, a szántás-vetésrel megkésünk, a mi a burgonya, répa, kukorica termelésének rovására megy.

Az a kérdés már most, hogy ezen körülmények között ha ez bekövetkezne, nem-e volna helyesebb azon kapásnövényt, a melynek a természete megengedi, trágya nélkül vetni, hogy így idejében végezzük a vetéssel s az istállótrágyás földbe takarmányt vetni, ha ez utóbbi később kerül-e is a földbe?

Kérem szíves feleletüket.

B. L.

Görögország termelési viszonyai. A világháború olyannyira előtérbe tolta Görögországot is, hogy termelési állapotával legalább röviden foglalkoznunk kell Görögország területe alig valamivel több mint Magyarország egynek részére. Ennek is alig 22 százaléka szerepel gazdaságilag megművelt területként; viszont aztan elég tekintélyes a hegyvidéki legelők és rétek kiterjedése. Állati takarmányban tehát nincs hiány, ellenben liszt szükségletének több mint 80 százalékát kénytelen külföldről, még pedig első sorban balkán-szomszédaitól, nevezetesen Romániától és Bulgáriától beszerezni. Kapásnövényekben hiányt szenved, de azért sok és jóminőségű exportképes korazöldségfelet termeszt. Főtermékei egyebekben: a dohány, a bor, az olajbogyó és legkivált a mazsolaszőlő, a mellyel békés időkben ugyszólván az egész világpiacot ellátja. Ugartartás, külterjes gazdálkodás, gazdasági géperő és a műtrágyázásnak tel es hiánya teszik azt, hogy az a 22 százaléknyi megművelt terület sem ad kielégítő hozamokat. Az országnak egyébként legtermékenyebb része Tessália, s annak a háborús forgatag központjába került fővárosa, Szaloniki, a szomszédos völgyekkel.

A leskováci len piac. Szerbiának valóságos Nizsnij Novgorodja volt Leskovacz, melyet a bolgárok makacs ellenállás után elfoglaltak most. Leskovácznak a len és kender volt a nevezetessége, évszázadok óta vásároltak itt magyar, román és bolgár kereskedők az idény alatt órási mennyiségeket a kitűnő szerbiai lenből, amelyet ugyan, hogy kiadósabb legyen, alaposan megvizetnek a leskováci kalmárok. Leskovác, amely se nem szép, se nem nagy, nagyon régi város, már az ókorban is lakóházak épültek a földjén. Volt a város bolgár birtok is. A középkor néhány századán át volt az övék, míg Nemanja István szerb császár birodalmához csatolta. Harczoknak is színhelye volt a szerb lenpiacz vidéke és egy belső haborúnak is, amit a szerb császári csapatok viseltek Czedenkovics Vladimir hősiessé védekező, maroknyi serege, a híres morava-brigantik ellen. Van Leskovácban egy háromhajós bazilika: a Svete Bogorodicza. Ezen az a legszembeütőbb, hogy — kéménye van. Hogy került kémény az Istenházára? A A leskováci keresztények néhány száz esztendeje templomot akartak építeni, de a kerületi kormányzó nem adta meg hozzá az engedélyt. Erre a buzgó hívők cselhez folyamodtak. A kérést alázatosan megismételték, de most már azzal a változtatással, hogy nem templomot akarnak építeni, hanem díszes házat a pópának. Építettek is, kéményt is építettek rá, mégis templom lett belőle.

Magas hőmérsékletek előállítás. Legújabb kutatások alapján megállapítottak, hogy a nap hőmérséklete 6000 fok s kisugárzási hőfokának ereje a platináé melé sorozható. Lummer boroszlói tanárnak most sikerült 8000 foknyi hőt előállítania s így a nap temperaturáját 2000 fokkal tulszárnyalni. A páratlan magas hőkéjtést egy ivlámpán érték el, melyet egy 30 atmoszféri légnyomásnál elbíró edénybe zártak. Már 23 atmoszféri légnyomásnál elérték a 8000 hőfokot. Ha sikerül az ivlámpát még magasabb nyomás alatt égetni, a hőfok még növelhető lesz. A Wolframlámpa 2450 fokkal, a szénfonal lámpa 2210 fokkal s a Bunsen-gyújtó 1780 fokkal égnek. A legnyomás fokozásával a szén az ivlámpa mindkét sarkán folyékonyvá válik. Hasonló módon sikerült Lummernak a nap fényéhez hasonló hőmérsékletet előállítani.

Téli falusi gazdasági előadások. A Torda-Aranyos vármegyei Gazdasági Egyesület a Magyar Gazdaközönsséggel karöltve és annak támogatása mellett az idei tél folyamán a megye több községében téli falusi előadásokat fog rendezni. Az Egyesület tervbe vette, hogy az állami Rokkantügyi hivattal karöltve a tordai központi és három kiegészítő kórházban ápolt lábtadó katonák részére külön fog rendezni gazdasági előadásokat.

HIREK.

Országos földmívelésügyi értekezlet. Meghívó a f. évi február hó 9 én (szerdán) d. e. 10 órakor Budapesten a Nemzeti Múzeum nagytermében (bejárat a szabad lépcsőn) tartandó országos földmívelésügyi értekezletre, melynek egyedüli tárgya a folyó évi mezőgazdasági munkálatok elvégeztetése érd-ekben teendő hatóságai és társadalmi intézkedések megbeszélése.

Az értekezletre a földmívelésügyi, belügyi, honvedelmi és kereskedelemügyi minisztériumokat is meghívtuk.

Miután a folyó évi termés sikerétől a nemzet

jövője függ, ennél fogva ugy a hatóságoknak, valamint nekünk itthonmaradottaknak egvaránt kötelessé ünk, Istentől kapott összes erőink elszánt érvényesítésével, minden emberileg lehetőt megtenni, mit tőlünk a nemzet nagy érdekei a mostani nehéz időkben joggal követelnek.

A harcztereken dadalmasan küzdő fiaink és testvéreink mindazokat felelősségre vonhatnak, kiknek mulasztásai következtében az ország gazdasági ereje és ellentállóképessége fogyatkozást szenvedne.

Hazafias kö-elességérzetére apellálva s a kérdés rendkívüli fontoságát hangsúlyozva, tisztelettel kérjük, hogy az országos értekezleten okvetlenül megjelenni, illetve magát (gazdasági egyesület, szövetség, gazdakör, gazdasági bizottság) képviseltetni sziveskedjék.

Az országos értekezletet kizárólag azért hívjuk egybe, hogy most a tavaszi munkálatok küszöbén a hatóságok és a gazdatársadalom kölcsönös egyetértéssel s egyesült erővel állapítsák meg azt a mezőgazdasági haditervet, melynek segítségével — ha Isten is ugy akarja — kiabrándíthatjuk a kiéhezletési taktika sikerében bizakodó ellenségeinket.

Kérjük, legyen szives a Magyar Gazdaszövetséget (Budapest, IX., Üllői-ut 25.) legkésőbb február hó 6-ig levelezőlapon, vagy tavrítalig értesíteni, hogy megjelenésére számíthatunk-e?

Budapest, 1916. január 27. Hazafias üdvözléttel Az Országos Hadsegélyző-Bizottság Népjóletti Alosztálya nevében: *Apponyi Albert* gróf, elnök. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület és Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége nevében: *Bujanovics Sandor*, elnök. A Magyar Gazdaszövetség nevében: *Darányi Ignac*, elnök.

Bizonyval az egész ország nagy megnyugvással veszi tudomásul az Országos Hadsegélyző-Bizottságnak a mezőgazdasági munkálatok érdekében teendő intézkedések megbeszélésére vonatkozó felhívását. A duló háború megtanított minket arra is, hogy az élelmezés biztosítása épp oly fontos stratégiai feladat, mint a nagy háborús vonalon az élethalálküzdelem teljesítése. Itt önvédelemről van szó: nem szabad engedni, hogy a magyar földből egy talpalatnyi is megmunkalatlanul, parlagon heverjen.

A m. kir. minisztériumnak 370/1916. M. E. számú rendelete, a be nem jelentett, elrejtett vagy eltűnkolt gabona, tengeri és lisztkészletek, repczemag, lenmag és kendermag készletek utólagos bejelentése és közszükségleti cizélokra beszoállgatása tárgyában. A magyar királyi minisztérium a háború esetére szolgáló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések törtentek:

I. A 3.925/1915. M. E. számú rendelet értelmében (I. a Budapesti Közlöny 1915 évi október 30. napján megjelent 252. számában) mindenki és pedig nemcsak minden magánegén, hanem minden jogi személy, ipar és kereskedelmi vállalat, köztisztület, közhatóság és intézet is büntetés és elkobzás terhe alatt köteles volt buza, rozs, kényszeres, árpa, zab és lisztkészletét, illetőleg készletének a saját házi és gazdasági szükségletét meghaladó feleslegét a község előljáróságánál (a város polgármesterénél) bejelenteni.

Hasonlóképen be kell jelenteni a 89.900. eln. 1915. számú földmívelésügyi miniszteri rendelet értelmében (lásd a Budapesti Közlöny 1915. évi december hó 11. napján megjelent 286. számában) a tengerikészleteket.

A bejelentett mennyiségekből megállapíthatónak látszik, hogy a bejelentést sokan elmulasztották, vagy nem a valóságnak megfelelően tették meg.

Eppen ezért szükségesnek mutatkozik, hogy a megtevő készletek mennyisége a 4.697/1915. M. E. számú rendelet értelmében a pénzügyőreég közgegi útján hivatalosan kinyomoztassék és megállapíttassék. Az 1.109/1916. számú pénzügyminiszteri körrendelet intézkedik az iránt, hogy ez a nyomozás kezdetét vegye.

Legújabb világhírű MAROKKAI ARATÓGÉPEK, FÜKSZÁLÓKAT és mindennemű KAPÁLÓEKÉRET, melyekhez 2 könnyű lo teljesen elégséges, legolcsóbb árban legmesszebbmenő jutallással azonnal szállit raktárról:

Dénes B. Betétitársaság, Budapest, VI. ker., Vilmos császár-ut 61/G.

Az állandó nagy keresletre való tekintettel, sziveskedjék megrendelését már most feladni.

KÜLÖN OSZTÁLY: legújabb lisztörlo darálómalmokban, mindennemű motor cséplőkészletekben és gazdasági gépekben.

Nehogy a nyomozás eredményéhez képest mulasztások folytán olyanok is büntető eljárás alá kerüljenek és készleteik elkobozásául sújtassanak, a kik a bejelentést tájékoztatásból vagy más ily menhető okból elmulasztották, a minisztérium megengedi, hogy mindazok, a kik a bejelentést az említett rendeletek ellenére a megszabott határidő alatt egyáltalán nem, vagy nem az említett rendeleteknek megfelelően tették meg, mulasztásukat mindaddig, a míg be nem jelentett készleteiket a pénzügyőrség ki nem nyomozta vagy ezeket a készleteket más még fel nem jelentette, utólag oly módon pótolhassák, hogy a be nem jelentett búzát, rozst, kétszerest, árpát, zabot és lisztet a helyi hatóság által megjelölt raktárba vagy a Hadi Termény Részvénytársaság által kijelölt bizonyos anyosoknak beszállítják, a be nem jelentett tergerit pedig a községi jegyző (körjegyző, városokban a polgármester) útján a Hadi Termény r.-nak bejelentik.

A mennyiben a készletek elháríthatatlan akadály, különösen az utak járhatatlansága, vagy az igaérolt teljes hiánya miatt a fentemlítt határidőig beszállíthatók nem lennének, úgy ezt a fél a községi elöljáróságnál (a város polgármesterénél) igazolni tartozik. A községi elöljáróság ilyen esetben a készlet beszállására legfeljebb 14 napig terjedő halasztást engedhet, köteles azonban erről az átvételre hivatott raktárt értesíteni. A községi elöljáróság, ha ezt szükségesnek látja, az így bejelentett készlet őrzésbevétele iránt intézkedhetik.

Mindazok, a kik mulasztásukat a fentebbi rendelkezések szerint utólag pótolják, ezzel az előzőleg elkövetett kihágás büntetőjogi és vagyoni jogi következményei alól, a mennyiben a kihágás miatt még megterjedt elítélve nem lettek, mentesülnek.

A H. di Termény r.-t. a megjelölt raktárakba beszállított készletekért a 3511/1915. M. E., a 3.925/1915. M. E. és a 4.372/1915. M. E. számú rendeletekben a rekvizíció esetére megállapított átvételi árakat fogja fizetni.

II. A ki a fennálló rendeletek értelmében közszükségleti cselokra igénybevett (rekvizált) buza, rozs kétszeres, árpa, zab, tengeri, liszt vagy dara készletét, továbbá repczemag, lenmag és kendermag készletét akár egészen, akár részben jogellenesen felhasználja, elfogyasztja, elidegeníti, megsemmisíti, vagy a közszükséglet kielégítése elől egyéb módon jogellenesen elvonja, arra a törvényhatóság első tisztviselője a fél meghallgatása után az 1916. IV. törvényzcikk 3. §-a értelmében a közszükséglet kielégítése elől elvont készlet értékének kétszereséig terjedhető kártérítő összeget szabhat ki, a melyet a felmerült eljárási költségek levonásával a rokkant katonák segélyalapja javára kell fordítani. A marasztaló határozat ellen közlésétől 15 nap alatt felelőnek van helye a belügyminiszterhez.

A kártérítő összeg kiszabása a cselekmény elkövetőjének büntetőjogi felelősségét nem érinti.

III. Ezt a rendeletet minden községben (városban) a helyben szokásos módon haladéktalanul közhírré kell tenni.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországra nem terjed ki. Budapest, 1916. évi január hó 25. napján.

A m. kir. minisztériumnak 372/1916. M. E. számú rendelete, a Hadi Termény-részvénytársaság által forgalomba hozott termények és cikkek árának megállapításáról. A m. kir. minisztérium a háború eseteire szóló kivételre intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §. Azt hogy a Hadi Termény-részvénytársaság a kormány megbízásából vásárolt termények és cikkek továbbeladásánál minő árakat számíthat fel, a m. kir. kereskedelemügyi miniszter a földművelésügyi és belügyi miniszterekkel, Horvát-Szlavonországra nézve a bállal egyetértőleg állapítja meg.

2. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Budapest, 1916. évi január hó 25. napján.

Ujabb kormányrendelet az ellenséges államokból való behozatal megszorítása érdekében. A kormány az elmúlt napokban bocsátotta ki ama rendeletét, a mely a deligyümlőcstelek és a márvány behozatalt megiltotta. Ennek az intézkedésnek a célja tudvalevően az, hogy a külföldön esedékes fizetéseket lehetőleg csökkentse és ezzel kapcsolatban valutánk javítását szolgálja. Értesülésünk szerint a kormány ezen első tiltó rendelkezésének rövidesen folytatása lesz és több hasonló rendelet fog megjelenni, a melyek a háborús idők alatt külföldről szokatlan mennyiségben és gyakran kerülő uton is behozható számtalan árucikknek behozatalt meg fogja szüntetni. Azok közé a cikkek közé, a melyeknek behozatalára az orszagnak semmi szüksége nincs és a melyeket az importőrök csupán a nagy értékelkedésben rejlő nyereség realizálása végett hoznak az ország területére és bocsátanak forgalomba, tartoznak első sorban az ékszer, drágakövek, szőrmék, finomabb selymek és ruhazati cikkek, valamint azok a csemegfelék, a melyeknek semmi közük a közlemezéshez és a melyek fogyasztását csak a jobbmódu közönség engedheti meg magának. Ezek az áruk az utolsó hónapokban oly tömegesen kerülnek a piacra, hogy számtalan millióval károsították meg a magyar pénzügyi

érdekeket. Mindenképpen csak helyeselni tudjuk, ha a kormány ebben az irányban tiltó rendelkezéseket vesz fogalomba.

Magyar és osztrák gazdák tanácskozása. A magyar és osztrák mezőgazdasági szervezetek megbízottjai Dessewffy Aurél gróf, a magyar mezőgazdasági vámpolitikai középönt elnökének vezetésével együttes értekezletet tartottak, melyen a Magyarország és Ausztria között megújítandó kiegyezés kérdését az agrárpolitikai követelmény nézőpontjából vitatták meg. A jelentekenyebb részletek tekintetében a felek között teljes egyetértés jött létre. A hozott határozat értelmében az osztrák mezőgazdasági középönt az osztrák koronának, a magyar mezőgazdasági középönt a magyar kormány-nak előterjesztést tesz abban az irányban, hogy a két kormány között legközelebb meginduló kiegyezési tárgyalásoknál a mezőgazdaság érdeke megővassék.

A gazdák rézgálicszükséglete. A gazdák körében nagy érdeklődéssel várják a kormány intézkedéseit a rézgálicszükséglet biztosításáról. A képviselőházban a minap Ghillany miniszter eléggé megnyugtató nyilatkozatokat tett erről a szőlőgazdák számára fontos érdekeiről. Beszédében figyelmeztette a gazdákat, hogy ők maguk is tegyenek valamit, ha biztosak akarnak lenni, hogy egészen megfelelő mennyiségű rézgálicot fognak kapni. Figyelmeztette őket arra a megállapodásra, a melyet a hadvezetőség hozzájárulásával a Fémközponttal létesített s a melynek az a lényege, hogy azoknak a gazdákknak, a kik akármilyen mennyiségű vörösrézre szállítanak a Fémközpontba, az előirt megváltási összegben felül, háromszor annyi sulyu rézgálic szállítást biztosítja a fémközpont. Sargarez beszállítása ellenében másfélszer akkora sulyu rézgálicot biztosíthatnak így a gazdák a maguk számára. A dolog technikai lebonnyolítása úgy fog történni, hogy a réztárgyak beváltása alkalmával elismervényt adnak a gazdákknak a beszállított anyag sulyáról és az elismervény bemutatása ellenében utalványozza majd ki a földművelésügyi miniszter a megfelelő mennyiségű rézgálicot. Bizonyára van minden gazdaságban sok heverő ócska rézárú, a melynek ily módon kétszeres hasznát veheti a tulajdonosa. Pénzt kap érte és ezenfelül utalványt is rézgálic igénybevételére.

Agrárértekezlet. A magyar, német és osztrák mezőgazdasági szervezeteknek mintegy 50 tagja gyűlésezett Dessewffy Aurél gróf elnöklésével. A tanácskozás vegén, melynek tárgya a német birodalom s az osztrák és a magyar monarchia jövőbeli gazdasági közeledésének megvitátása volt, héttagú végrehajtóbizottságot küldtek ki. Teljes egyetértésű nyilatvánat meg az értekezleten arra nézve, hogy a német birodalom és a kettős monarchia között létesítendő vámunió eszméje nem tekinthető gyakorlatilag megvalósíthatónak. A gyűlés végén Ferencz József királynak és Vilmos császárnak üdvözlő táviratot küldtek. A távirat azt tartalmazza, hogy a szövetséges államok gazdái minden erejüket készek megfeszíteni, hogy az ekeveással is diadalal kiharathassunk e reánk kényszerített háború győzelmes befejezéseig s hogy a szövetséges közép-európai államoknak a külfölddel szemben való teljes gazdasági függetlenségét minden időkre maradandólag biztosítsuk.

A lóheremag minősége és ára. A lóheremag legmagasabb árának megállapítása óta több oldalról felmerült az a kérdés, hogy ha keltelyek merülnek fel az iránt, vajjon az eladni, vagy venni szándékolt mag a kormányrendeletben megállapított kategóriák melyikébe tartozik, ki illetékes ennek megállapítására. Értesülésünk szerint a földművelésügyi miniszter a gazdasági egyesületekhez és a kereskedelmi és iparkamrákhoz most rendeletet intézett, s közli az érdekeltekkel, hogy a lóheremag minőségének megállapítására az állami vetőmagvizsgáló állomások hivatottak.

Figyelmeztet egyúttal a miniszteri rendelet arra is, hogy a kormányrendeletben említett tisztított, de nem teljesen arankamentes lóheremag alatt a közönségesen megrostált, vagy szelőlön átbocsajtott árú nem érthető s a tisztított gyanánt forgalomba kerülő lóheremagnak oly, a kereskedelmi szokásoknak megfelelően arankamentesitő rostán a lehetőségig tisztított árúnak kell lennie, a mely, ha nem teljesen arankamentes is, de kilogrammonként legfeljebb csak néhány szem arankamagot tartalmaz és megfelelő azoknak a követeléseknek, a melyek mellett a

lóheremag az állami magvizsgáló állomások által piros bárczával ólomzárható. Mindenki tehát, a ki lóheremagot a tisztított árura megállapított áron elad, vagy eladásra kínál, felelősséggel tartozik az iránt, hogy az árú, akár ólomzárólva, akár ólomzárólás nélkül hozatik is forgalomba, az említett követelményeknek megfelelő s ezért úgy az eladó, mint a vevő is saját érdekében cselekszik, ha az eladás, illetve vásárlás előtt a kínált árura nézve valamely magvizsgáló állomás véleményét kikéri.

A szállítási igazolvány január 25-ikétől fogva az ország területén a kormány 4551. számú rendeletével rendzerezített új szállítási igazolványok lépnek életbe. E szerint január 25-től búzát, rozst, kétszerest, árpát, zabot, tergerit, burgonyát rizst, valamint az ezekből előállított lisztet és mindennemű egyéb örleményt és malomterméket (dara, korpa, hulladék, stb.), ugyszinten a felsorolt gabonaművekből és ezek lisztjéből előállított mindennemű cikkek továbbá — akár hántolt, akár nem hánolt száraz (érett) egész, felezett, törött, felőrölt habot, borsót, lencsét, ugyszinten mindennemű rostalt, trierhulladékot, csirkebuzat, tönkölyt, hántolt és hántolatlan kölest, muharmagot, czi-rokmagot, durramagot, bükkönyt, vadborsót, mindennemű lóheremagot és luczernamagot, továbbá a repcze, len- és kendermag kivételével egyéb olajos magvakat, szárított répaszeletet, mindennemű hagymát és fokhagymát, repczepogácsát, napraforgómag, tökmag és lenmag-olajpogácsát, cukorszörpöt (melasse), szárított szeszgyári és keményítőgyári tengeri- és burgonyamoslékot és szárított sörtörkölyt vasuton, hajón, vagy gépkocsin kizárólag csak az új szállítási igazolvány mellett szabad szállítani, akkor is, ha ez árú nem tisztán, hanem akár egymással, akár barminemű más termékkel bármely aranyban keverten hoznak forgalomba. Az igazolványokat az elsőfoku közigazgatási hatóság a melynek területén a földő állomása van. A szükséges blankettákkal e hatóságokat a H. T. látja el. Azokra a cikkekre, a melynek tekintetében ez idő szerint kizárólag a H. T.-nak van, forgalmazási joga, nevezetesen a kalászosokra örleményekre, tengerire, hüvelyesekre, olajmagvakra, stb.-re nézve a H. T. közvetlenül bizományosainak bocsátja rendelkezésére az igazolvány-ürlapokat. Megjegyezzük, hogy a postai forgalomban szállítási igazolványok nem szükségesek, miután azonban egyrészt azokat a cikkek, a melyeknek a requirálása el van rendelve, elidegeníteni nem szabad, másrészt a liszt- és kenyérfogyasztási igazolványok rendszerezése óta ez élelmiszerek konzumja is szigoruan szabályozva van, a posta a legtöbb sem az igénybevétel alatt álló termények, sem pedig liszt és lisztből készült cikkek továbbítását nem fogadja el.

A len- és kendertermelés fontossága. A központi hatalmak kormányai különösen nagy sulyt helyeznek arra, hogy ebben az évben a len- és kendertermelés a lehetőéghez képest kiterjesztessék, mert csak abban az esetben lehetséges a hadsereg szükségletét fedezni olyan módon, hogy a tartalékban levő gyapotkészletek érintetlenül maradjanak. Törekednie kell tehát mindenkinek mennél nagyobb területet len- és kenderrel bevetni. A kender- és lentermelés kikészítésének nagy fontossága vezette a honvédelmi minisztert arra, hogy a len- és kendermunkásokat legfeljebb 3 hónapig terjedő időre szabadságot adjon. A len- és kender kikészítéssel vagy termeléssel foglalkozó üzemek és nagyobb birtokosok ilyen alkalmazottai, nevezetesen a tisztviselők, munkavezetők fűtők, osztályozók szabadságolása ügyében az illetékes főispánokhoz kell fordulni.

A tavaszi mezőgazdasági munkák. A földművelésügyi miniszter valamennyi alispán-jához és törvényhatósági joggal fölruházott város polgármesteréhez körendeletet intézett a tavaszi gazdasági munkálatok biztosítása tárgyában: Rohamosan közeleg az idő, mondja a rendelet, mely a magyar gazdát ismét nagyjelentőségű erőpróba elé fogja állítani, a melynek ezúttal is épp úgy, mint a múltban, bizonytal meg is fog felelni.

A tavaszi gazdasági munka vár reánk, melynek sikere elé érhető érdeklődéssel neznék barátaink és ellenségeink egyaránt. Jól tudom és ismerem azokat a nagy nehézségeket, a melyekkel ma meg kell küzdenünk. Mindazonáltal egy pillanatra sem szabad, hogy kishitűség fészkelje bele magát szívünkbe, hanem számolva a nehéz

helyzettel, erős akarattal kell neki indulniuk az előttünk álló feladatnak.

Ama meggyőződésünknek adok kifejezést, hogy a törvényhatóságok és községek minden egyes tisztviselője és alkalmazottja ezentúl is minden lehető el fog követni annak érdekében, hogy a tavaszi munkálatok rendben lebonyolítottassanak s az elmaradt őszi vetések is a lehetőséghez képest pótolttassanak. Össze kell gyűjteni mindenkit és számot vetni, mi hiányzik még, van-e elég munkaerő, van-e vetőmag, mit kell vetni és ültetni, elvégzi-e mindenki majd a maga dolgát? A hol hiányzik az igaerő, a község lakosainak egymást kell segíteniök, azok pedig, a kik elvitt lovaikért pénzt kaptak, ezen új állatokat szerezzenek be. Ha másképpen nem sikerül a szántatlanul maradt földek megmunkálása, megokolt felterjesztésre hajlandó leszek a felhatalmazást megadni a személyes szolgálat és szolgáltatás (fogatos jároművek és szállításra alkalmas állatok) elrendelésére is. A vetőmag beszerzése iránt 1915 december 22-iki leiratomban adtam ki a szükséges rendelkezéseket s intézkedtem az iránt, hogy a mennyiben a készletek engedik, a kitűzött határidő után tett megrendelések is fogyanatosítottassanak. Nem kétséges előttem hogy ebben a fontos munkában a földművelésügyi igazgatás szervezetéhez tartozó tisztviselői épp úgy, mint a közép- és nagybirtokos osztályoknak a hazafias kötelesség teljesítésében mindig előjáró tagjai, valamint az ország gazdátársadalom szervezetei is a nagy idők nagy követelményeit átértve fognak az egész vármegye közönségének a kívánatos cél elérésében segédkezni.

Motorekék — és a földművelésügyi kormány. A háboru egyik természetes következménye a munkáskéz hiánya, a mit leginkább a földművelésben szenvednek meg. Az idevonatkozó állami intézkedések között egyik legüdvösebb intézkedése az volt, hogy a földművelésügyi kormány megfelelő állami hozzájárulást adott minden olyan gőzeke, motorek beszerzésére, a melyet még 1915. december vége előtt üzembe is helyeztek. Igen ám, csakogy a nagy kereslet, a háborus viszonyok folytán előállott gyártási nehézségek lehetetlenné tették a motor és gőzeke gyárosoknak, hogy minden rendelést úgy eszközölhessenek, hogy 1915. december vége előtt még üzembe is állíthassák a rendelők az általuk még korábban rendelt ekéket. Már most ezek a gazdák elesnének, sőt a mint tudjuk, el is esnek az állami hozzájárulástól. Ezt semmiképpen sem helyeseltjük. Sőt sokkal inkább azt találnók helyesnek, a mezőgazdasági érdekeket szolgáló intézkedésnek, ha éppen most, a mikor a szántásban a munkáskéz és igaerő okozta hiány még sokkal nagyobb és súlyosabban érezhető is lesz, az állam, a földművelésügyi kormány még messzebbmenő támogatással segítené, tenné lehetővé motorekék, gőzekéknek minél nagyobb számban való beszerzését az egész 1916. éven át. Ez a követelés jogos és indokolt, logikus de nem mondható ez arról az 1915. december 31-iki dátumhoz való rideg és érthetetlen ragaszkodásáról, a mit a földművelésügyi kormány tanusít. Reméljük, hogy sürgős intézkedések történnek ez irányban is.

Biharmegye vetőmagszükséglete. Nagyváradról írják: A biharmegyei gazdák eddig

mintegy másfél millió korona értékű vetőmagot jegyeztek elő. A zab-, árpa- és kukoriczamagot mindenki megkapja, de a búzamag iránt támasztott igényt alkalmasint mérsekelní kell. A vetőmag egy részének szállítását már ezen a héten megkezdí a miniszter kirendeltsége. Az a mag ellenben, a mit a Mezőgazdasági Szövetkezet szállít, később fog megérkezni. E szállítmányban Németországi vetőmagvak is lesznek. A mi a rézgálicszükségletet illeti, Lónyay Ferencz miniszteri tanácsos, a szőlészeti osztály vezetője Fráter Barna alispánt értesítette, hogy a biztosított rézgálic szétosztása megyék szerint most van folyamatban. A rézgálic ára 300 korona lesz mázsánként.

Előterítették a szepesmegyei élelembeszerzési központ tervét. Megirtuk, hogy a szepesmegyei városok: Igló, Poprád, Késmárk, Lőcse stb. egy élelmiszer beszerzési központ tervét vették tervbe. Az előkészítő bizottság a napokban ülésezett Poprádon, ahol konstataták, hogy a milliókra előirányzott tőke helyett mindössze 225 000 koronát jegyeztek. Miután ez az összeg egy ilyen nagy akció megkezdéséhez kevés, a tervet végleg elejtették. Az alaptőke lejegyzése azért nem sikerült, mert a gazdag szepességi városoknak nem tetszett a központ terve. Lőcse, Szepesváralja, Szepesolaszi és Korompa nem jegyezték semmit.

Kenyérgyár Győrött. Győr város legközelebbi közgyűlésének előkészítésével tegnap foglalkozott az állandó választmány, a mely magáévá tette Farkas Mátyás polgármesternek azt a javaslatát, hogy 170.000 korona költségen városi kenyérgyárat létesítsenek. Elhatározták egyben, hogy felírnak a kormányhoz az országból megszökötték vagyonának elkobzása iránt. Köriratban fogják kérelmezni a városi tisztviselőknek és nyugdíjas városi tisztviselőknek segélyezését az állami nyugdíjasok mintájára a hadsegélyző alaphól.

A kukorica csutka feltüzelésének betiltását sürgeti számos olvasónk, a kik azt tartják, hogy a mai szűkös világban e eziket is meg kell menteni takarmányozási célokra.

A „Vasárnapi Ujság” január 30-iki száma folytatja a bulgáriai képek közlését, melyeket saját tudósítója készített az azásáról, — csupa ritka érdekességű, a bolgár dolgokra rendkívül jellemző kép Szépi odalmi olvasmányok: Lakatos László és Heyking grófnő regénye, *Gayhy* Dénes novellái s *Szöllősi* Zsigmond tárczája. Egyéb közlemények: cikk Montenegró multjáról s a rendes heti rovatok: a háboru napjai, Irodalom és művészet. Sakkjáték Halálozás s.b. — A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre **öt korona**, „Világkönyvek”-vel együtt **hat korona**. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.). Ugyanítt megrendelhető a „Képes Nép-lap”, a legolcsóbb újság a magyar nép számára, félévre **2 korona 40 fillér**.

A „Ratin” bakteriológiai laboratórium részvénytársaság patkányokat és egereket öltö betegséggel specifikus előidézőjét tenyésztí E praeparatum, melyet Magyarországon a „Ratin” vezérképviselő, Budapest, Rottenbiller-utca 30. »Ratin» elnevezése alatt hoz forgalomba, a patkányokat és egereket ellenállhatatlanul vonzza és még a legbőszegesebb csapás esetén is rövid idő alatt kiirtja, mert egyik rágeszáló a másikat fertőzi. A m. kir. állami bakteriológiai intézet véleménye szerint semmi más állatra a »Ratin» nem ártalmas. Mezei egerek irtására szintén sikerrel alkalmazható a »Ratin». Elismeréssel nyilatkoznak a legnagyobb gazdaságok, malmok és egyéb nagy vállalatok az ország minden részéből.

Jelentés a budapesti takarmányvásárról

1916. évi február hó 4-ik napján.

Hozatalok és árak.

I. Szálas takarmányok.	Fölhozatol mm.-ként	Árak	
		fillérekben	1700—2000
1. Réti szóna I. rendű, ő	12 szekér	1700—2000	
2. „ „ II. „	70 „	1100—1600	
3. „ „ I. r. új (csak jun. jul.-ban)	„	„	
4. „ „ II. „ „ „ „	„	„	
5. Sárjuszóna	„	„	
6. Muharszóna	55 „	1800—2800	
7. Luczernaszóna	15 „	1800—2800	
8. Lóhereszóna	„	„	
9. Kőlesszóna	„	„	
10. Zabos búkköny szóna	15 „	1600—2900	
11. Takarmányszalma (árpa)	„	„	
12. Tengeriszár	„	„	
Összesen szálas takarmány:		165 szekér	
átlag á 1200 kg. Összes súly: 198.600 kilogramm.			
II. Szalma s alomfélék.			
13. Alomszalma	40 szekér	900—1600	
14. Zsuppszalma	10 „	1200—1400	
15. Szalmaszeoska	1 „	1400—1400	
16. Réti szóna III. rendű, csomagolásra	19 „	900—1000	
Összesen szalmafele:		70 szekér	
átlag á 1100 kg. Összes súly: 77.000 kilogramm.			

A vásár forgalma.

Legtöbb szóna érkezett honnan? Alsónémedi, Ócsa és Lucházá.
Legtöbb szalma érkezett honnan? Üllő, Pereg és Soroksár.

S Z E S Z

A szeszüzletben e héten is türhete len volt a helyzet. Szeszkészlet nincsen, rendelés azonban bőven érkezik a szeszkeretelhez prompt elszállítandó finomítványra, azonban a forgalom e héten és régebbi előjegyzések részletleszállítására szorítkozott.

Az Ausztriába szülő kiszállások most főleg rum és gyümölcspálinkafélékben nagyok.

Finomított szeszt a kartell a maximális áron 360—370 K számláz, ellenben kartellen kívüli finomítók részéről finomítványban alig volt ajánlat.

Denaturált szesz szilárd és nagyban 135 kg., kisebb tételben 140 kg., kelt el.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről kontingens nyersszesz e héten gyéren volt ajánlva és csak néhány tétel kelt el teljes maximális áron.

NYILTTÉR.

E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

VÉDJÜK MEG

A MAI ÉRTÉKES ÁLLATÁLLOMÁNYT!

A borjak felnevelése legjobban
sikerül, ha mindjárt születésük
után beoltjuk azokat

BORJUTÜDŐLOB ÉS BORJUVÉRHAS ELLEN.

Mert: ezek a ragályosirák a legveszedelmesebbek
az ujszülettekre és ezek ellenében módunkban
van szerumozással **HATÉKONYAN** védekezni.

A megfelelő szérumok hazánkban a

Jenner-Pasteur Intézetben

Budapest, VIII., Rökk Szilárd-utca 39. sz. a.
készülnek.

Az Intézet első és eredeti termelési helye hazánkban az összes állatgyógyászati szérumoknak és a készítmények államilag felülvizsgálatnak

Felolós főszerkesztő, kiadótulajdonos: **ORDÓDY LÁSZLÓ**,
Szerkesztő: **FEHÉR ZOLTÁN**.

Benzint

Benzolt

Nyersolajat

Gépolajokat

Hengerolajat

Gépszirt

Kocsikenőcsöt

Karbolineumot

előnyös áron szállít:

Elfer M. olajgyára Wien I. Krugerstrasse 3.

Magyar levelezés!

A DEYL -féle speciális szab- dalalmazott kapálógépek önműködő kapakéskeretekkel és kormányzó- készülékkel,

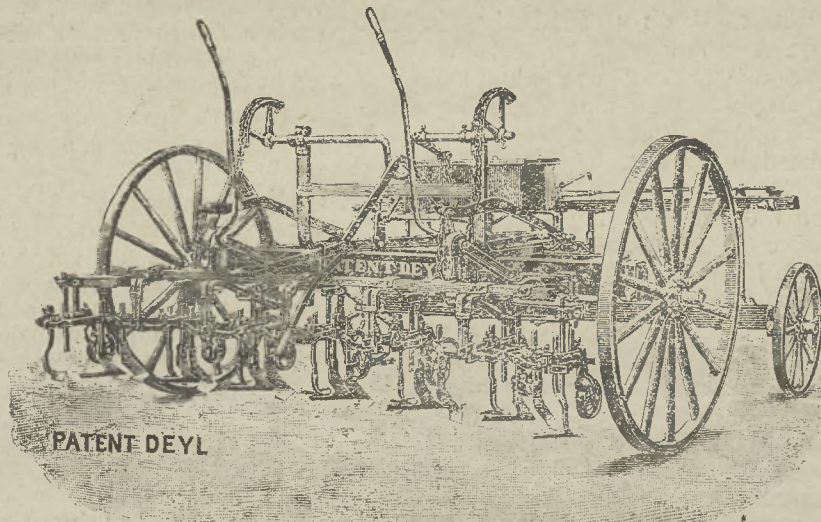
mindennemű kapásnövények számára korszakalkotó lendületet adtak különösen a répaművelésnek. Ezen speciális répaművelő eszközöket a könnyű súly és egyszerű kormányozhatóság mellett a kapakéskeretek speciális elhelyezése, beosztása és a

kézimunkát teljesen pótló működése

jellemzik. Alig ismerünk eszközt, mely a munkáskéz hiányát és kvalitatív munkát ilyen megfelelően és kifogástalanul pótolná, sőt sok esetben felül is muija. A szabadalmazott kormányzókészülék egy pillanat alatt könnyen kiemeli az egész kapaszerkezetet, miáltal a vonóállatoknak a sorból való netáni kilépése ki van zárva. A kapakéskeretek alkalmazása független a másgyártmányú gépeknél alkalmazott bonyodalmas szerkezetektől, a rajtuk alkalmazott kis vezetőkerekek lehetővé teszik, hogy a kapakések teljesen a talaj egyenetlenségéhez simuljanak, miáltal a kések mélyjáratukat feltétlenül és mindenkor betartják.

A kapakések alkotta paralelogram változatlanul egyenlő metszési szöget biztosít, a kapák elmés elrendezése következtében a répa eltemetése vagy megsérülése teljesen lehetetlen, amellett a kapák egészen a növénsorok közvetlen közelségében dolgozhatnak.

Ezen óriási előnyökre vezethető vissza a DEYL-kapák elterjedése és közkedveltsége a kontinensen, mert a gyakorlati gazdák mindjárt felismerték ezen eszközben a répaművelésnek gépi erővel célszerűbben és gazdaságosabban elérhető módját a jelen munkáshiány és munkahér közepette, amint az kézimunkaerővel keresztülvihető nem volna. A 2-5-soros egy ökör- vagy ló befogására alkalmas villarudakkal ellátott DEYL-kapák a sorköztávolság szerint 12-18" azaz 30-45 cm.-ig állíthatók be. Az 5-8-soros 16" sorközszélességre beállítható négykerekű DEYL-kapák előállványokkal és kormányzókészülékkel vannak ellátva. Ezen kapáknál a kapáló szerkezetnek külön célra szerkesztett rögzítője segítségével a répasorok keresztirányban is átvághatók, ami az egyezés munkáját lényegesen megkönnyíti, sok esetben fölöslegessé is teszi. Ajánljuk, úgy a kapálógépek, mint a már üzemben levő kapák tartalék részeit sűrű megrendelését, mert a munkás és nyersanyag hiány folytán a DEYL-gyár teljesítőképessége lényegesen kisebb.

Kizárólagos egyedélarusítás Magyarország részére:

Bächer Rudolf-Melichar Ferenc

Magyarországi Vezérképviselő: **SZÚCS ZSIGMOND,**

Budapest, VI., Teréz-körút 26. szám.